

**Factor Jeugd
(Communities that Care)
Herhalingsmeting
Harderwijk 2009-2013**

Willemijn Roorda

RAPPORT

Factor Jeugd (Communities that Care) Herhalingsmeting Harderwijk 2009-2013

Willemijn Roorda

Amsterdam, september 2013

Inhoud

Voorwoord		5
1	Inleiding	6
1.1	Communities that Care	6
1.2	Harderwijk	6
1.3	Leeswijzer	7
2	Onderzoeksverantwoording	8
2.1	Onderzoeksopzet	8
2.2	Respons	8
2.3	Betrouwbaarheid	9
2.4	Wegingen	9
2.5	Sociale media en cyberpesten	9
3	Achtergrondkenmerken	10
3.1	Leeftijd	10
3.2	Geslacht	12
3.3	Etniciteit	14
3.4	Taalachtergrond	14
3.5	Schooltype	15
3.6	Opleidingsniveau ouders	15
3.7	Arbeidssituatie ouders	16
3.8	Gezinssituatie	16
4	Probleemgedrag	18
4.1	Geweld en jeugddelinquentie	18
4.2	Problematisch roken, alcohol- en drugsgebruik	21
4.3	Schoolverzuim	26
4.4	Aan seksualiteit gerelateerd probleemgedrag	27
4.5	Depressie	30
5	Risico en beschermende factoren	32
5.1	Gezin	32
5.2	School	33
5.3	Kind en jongeren	35
5.4	Wijk	37
6	Resultaten social media en cyberpesten 2013	39
6.1	Social media	39
6.2	Cyberpesten	42
7	Literatuur	45

Bijlagen	
Bijlage 1 Toelichting risico en beschermende factoren	47
Bijlage 2 Plattegrond Harderwijk	51
Bijlage 3 Ongewogen gegevens 2009	52
Bijlage 4 Ongewogen gegevens 2013	53

Voorwoord

Dit onderzoek maakt deel uit van de preventiestrategie Communities That Care© (CtC). Meer informatie over CtC vindt u op www.ctcholland.nl. In Harderwijk gebruikt men de term “Factor Jeugd”.

1 Inleiding

1.1 Communities that Care

In de Verenigde Staten is in antwoord op toenemend probleemgedrag en maatschappelijke uitval onder jongeren de methode Communities that Care (CtC) ontwikkeld (Hawkins, Catalano & Miller, 1992; Hawkins, Arthur & Catalano, 1995; Hawkins, 1999). CtC is gebaseerd op een theoretisch en empirisch onderbouwd model waarin risico en beschermende factoren¹ in verband gebracht worden met probleemgedrag en maatschappelijke uitval onder jongeren. Het uiteindelijke doel is het scheppen van een veilige, constructieve leefomgeving. CtC richt zich hierbij niet alleen op de jongeren zelf, maar ook op personen/instellingen die direct betrokken zijn bij de opvoeding, het onderwijs en het welzijn van jongeren. Tot het instrumentarium van CtC behoort een breed scala aan interventieprogramma's die maatschappelijk ongewenst gedrag tegen gaan door het reduceren van risicofactoren en het stimuleren van beschermende factoren (Ince, Beumer, Jonkman en Vergeer, 2004).

De risico- en beschermende factoren worden –evenals achtergrondkenmerken en probleemgedragingen- gemeten door middel van de CtC jongerenenquête. De enquête bevat vragen over achtergrondvariabelen (zoals schooltype, gezinssituatie, opleidingsniveau van de ouders en taalachterstand), probleemgedragingen (o.a. jeugdcriminaliteit, geweld, problematisch alcohol- en drugsgebruik, schooluitval, aan seksualiteit gerelateerd probleemgedrag en depressie) en risico- en beschermende factoren die dit probleemgedrag in de hand kunnen werken of juist kunnen verminderen. Periodiek (eens in de 3 à 4 jaar) wordt de enquête herhaald om het effect van de interventieprogramma's te beoordelen.

1.2 Harderwijk

In 2009 werd de eerste CtC jongerenenquête in Harderwijk afgenomen. De resultaten hier van zijn beschreven in het rapport 'Jongerenrapportage Communities that Care Harderwijk' (Roorda, DSP-groep, 2009). In dit rapport werden de afzonderlijke wijken van Harderwijk afgezet tegen gemiddelde scores van Harderwijk en de baseline, die de gemiddelde landelijke scores bevat². Hiermee werd inzichtelijk welke problemen in welke wijken van Harderwijk speelden en kon worden overgegaan tot gerichte oplossingen.

Noot 1 Zie bijlage 1 voor een beschrijving van de risico- en beschermende factoren.

Noot 2 De landelijke baseline is in 2009 door DSP-groep ontwikkeld en is gebaseerd op de respons van 7.244 jongeren uit de volgende gemeenten: Amsterdam, Capelle aan de IJssel, Papendrecht, Alblasserdam, Hendrik-Ido-Ambacht, Sliedrecht, Dantumadeel, Dongeradeel, Kollumerland, Achtkarpelen, Goerree Overflakkee en de kernen van Westland. Bij het construeren van de baseline is rekening gehouden met de verdeling van de variabelen sekse, leeftijd, opleiding, etniciteit en woonomgeving (stedelijk of landelijk). Naar verwachting wordt begin 2014 een nieuwe baseline geconstrueerd.

De resultaten van de eerste herhalingsmeting vormen het onderwerp van het onderhavige rapport. Het CtC-onderzoek wordt in Harderwijk nu 'Factor Jeugd' genoemd. Deze naam is gekozen omdat de gemeente Harderwijk de jeugd een belangrijke factor vindt en omdat binnen de hele CtC-methodiek de term 'Factor' een centrale rol heeft.

De resultaten van de herhalingsmeting worden vergeleken met de resultaten van de nulmeting. Aan de hand van deze vergelijking kan bepaald worden of de ingezette veelbelovende en effectieve CtC-programma's het beoogde effect hebben gehad.

1.3 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 bevat de onderzoeksverantwoording. Hoofdstuk 3, 4 en 5 bevatten de resultaten van het onderzoek. In hoofdstuk 3 gaat het om de achtergrondvariabelen en in hoofdstuk 4 komen de probleemgedragingen aan bod. Hoofdstuk 5 bevat de resultaten op de risico- en beschermende factoren en hoofdstuk 6 de resultaten op de extra toegevoegde vragen over social media en cyberpesten.

2 Onderzoeksverantwoording

2.1 Onderzoekopzet

De CtC-jongerenenquête werd zowel bij de nul- als de herhalingsmeting via internet afgenomen. Alle jongeren in Harderwijk van 12 tot en met 17 jaar werden per brief die geadresseerd was op hun huisadres benaderd. In de brief werd informatie gegeven over het doel van het onderzoek en werd uitgelegd hoe de jongeren konden deelnemen. Om de respons te verhogen maakten de jongeren - wanneer zij de enquête compleet invulden - kans op verschillende prijzen. In 2009 werden drie iPod Touches en drie VVV-bonnen van € 50 verloot, in 2013 één iPad Mini en drie VVV-bonnen van € 30. Om in te loggen moesten de jongeren gebruik maken van een persoonlijke inlogcode die vermeld stond in de brief. Ter verhoging van de respons is halverwege de online-periode een rappelbrief verstuurd en heeft de gemeente een artikel in de lokale krant laten plaatsen. De nulmeting werd in het voorjaar van 2009 afgenomen en de herhalingsmeting in juni/juli 2013.

2.2 Respons

In onderstaande tabel staan de te onderscheiden wijken van Harderwijk. Net als bij de nulmeting zijn een aantal wijken samengevoegd en wordt de Zeebuurt apart in beeld gebracht³. Per wijk (of wijkcombinatie) staat het aantal jongeren dat er in 2009 en 2013 woonachtig is vermeld (populatie). Het gaat om jongeren in de leeftijd 12 tot en met 17. De gegevens werden aangeleverd door de gemeente Harderwijk. Onder 'respons' staat het aantal jongeren dat heeft deelgenomen aan de CtC-enquête.

Wijk	2009 populatie	2009 respons	2013 populatie	2013 respons
Binnenstad/Friesegracht ⁴	223	75	228	50
Zeebuurt	161	51	147	20
Stadsdennen/Sypel	450	113	476	96
Tweelingstad	499	135	612	124
Stadsweiden/Slingerbos	707	252	708	196
Drielanden	512	200	739	195
Frankrijk	340	136	354	98
Hierder/buitengebied	298	83	204	66
Totaal	3.190	1.045	3.468	845

Noot 3 Zie bijlage 2 voor een plattegrond van Harderwijk.

Noot 4 Volgens opgave van de gemeente wonen er in 2013 24 jongeren in de Stationsomgeving. Deze jongeren zijn opgenomen in de wijk 'Binnenstad/Friesegracht'. In de GBA-gegevens van 2009 werd de Stationsomgeving niet apart vermeld.

In 2009 woonden er in Harderwijk volgens opgave van de gemeente 3.190 jongeren. Van hen deden er 1.045 mee aan het onderzoek. Dit is een percentuele respons van 33%. In 2013 woonden er 3.468 jongeren, 845 deden er mee aan het onderzoek. Dit levert een percentuele respons van 24% op. De lagere respons van 2013 kan te maken hebben met de aard van de te verloten prijzen. Ook het tijdstip van afnemen van de enquête kan een rol spelen: in 2013 werd de enquête vlak voor de zomervakantie afgenomen, met een korte uitloop in de zomervakantie.

2.3 Betrouwbaarheid

In 2009 bleek uit betrouwbaarheidsanalyses dat de betrouwbaarheid van de resultaten van de Zeebuurt lager was dan in de overige wijken. In de Zeebuurt werd een betrouwbaarheid van 90% behaald, terwijl de betrouwbaarheid in de overige wijken rond de statistisch gebruikelijke 95% lag. Dit betekende dat de resultaten van de Zeebuurt een grotere foutenmarge hadden en dus met enige voorzichtigheid moesten worden geïnterpreteerd.

In 2013 behaalden we een lagere respons en daarmee ook een lagere betrouwbaarheid. Vooral in de Zeebuurt levert dit problemen op. In deze buurt heeft slechts 14% van de jongeren gehoor gegeven aan onze oproep mee te doen aan de enquête. Vanwege dit lage percentage respondenten kunnen we met minder zekerheid uitspraken doen over de populatie jongeren in de Zeebuurt. Dit zien we ook aan de betrouwbaarheid in deze buurt, deze is namelijk slechts 80% en dit is te laag om betrouwbare uitspraken over te doen. De resultaten van de Zeebuurt worden alleen omwille van de volledigheid weergegeven. Ook in Binnenstad/Friesegracht is de betrouwbaarheid laag, namelijk iets minder dan 90%. Deze resultaten dienen met voorzichtigheid te worden geïnterpreteerd. In de overige wijken wordt een betrouwbaarheid tussen de 90% en de 95% behaald. Dit is op of net iets onder de gebruikelijke 95% en daarmee acceptabel.

2.4 Wegingen

Per wijk is bekeken of er voldoende jongeren aan het onderzoek deelnamen en of de variabelen sekse en leeftijd representatief verdeeld waren onder de respondenten. In enkele wijken bleek dit niet het geval te zijn. Door middel van wegingen zijn deze afwijkingen gecorrigeerd. Na weging is een respons ontstaan die representatief is voor de in Harderwijk woonachtige jongeren van 12 tot en met 17 jaar. De resultaten in dit rapport betreffen gewogen gegevens⁵.

2.5 Sociale media en cyberpesten

In de enquête van 2013 zijn op verzoek van de gemeente Harderwijk enkele vragen toegevoegd over het gebruik van social media en cyberpesten. De resultaten op deze vragen worden weergegeven in hoofdstuk 6. Deze vragen werden in 2009 niet gesteld.

Noot 5 Zie bijlage 3 voor de ongewogen gegevens voor sekse en leeftijd.

3 Achtergrondkenmerken

In dit hoofdstuk worden de scores op de achtergrondkenmerken weergegeven. Het betreft de achtergrondkenmerken van de jongeren die hebben deelgenomen aan de enquête (dus niet van alle Harderwijkse jongeren in de populatie). In onderstaande tabellen staan de resultaten van 2009 en van 2013.

3.1 Leeftijd

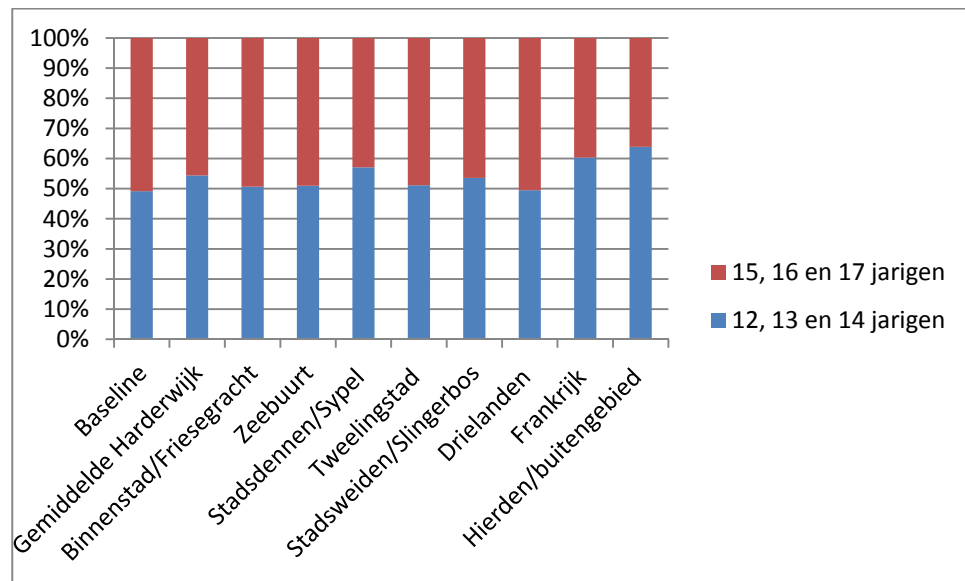
Tabel 3.1 Leeftijd in procenten, 2009 – 2013

	12		13		14		15		16		17	
	2009	2013	2009	2013	2009	2013	2009	2013	2009	2013	2009	2013
Baseline	14	14	17	17	18	18	18	18	16	16	17	17
Gemiddelde Harderwijk	20	18	17	18	18	19	16	17	15	15	14	14
Binnenstad/Friesegracht	23	22	16	20	12	24	12	14	24	10	13	10
Zeebuurt	16	10	16	15	19	20	6	10	22	35	21	10
Stadsdennen/Sypel	16	17	23	17	18	19	20	16	12	17	11	14
Tweelingstad	21	13	14	28	15	19	19	17	18	12	13	12
Stadsweiden/Slingerbos	17	18	18	15	18	20	17	16	17	15	13	16
Drielanden	17	23	15	17	18	18	18	17	15	14	17	11
Frankrijk	21	16	17	15	22	16	14	17	12	18	14	18
Hierden/buitengebied	23	15	16	17	25	17	8	24	10	9	18	18

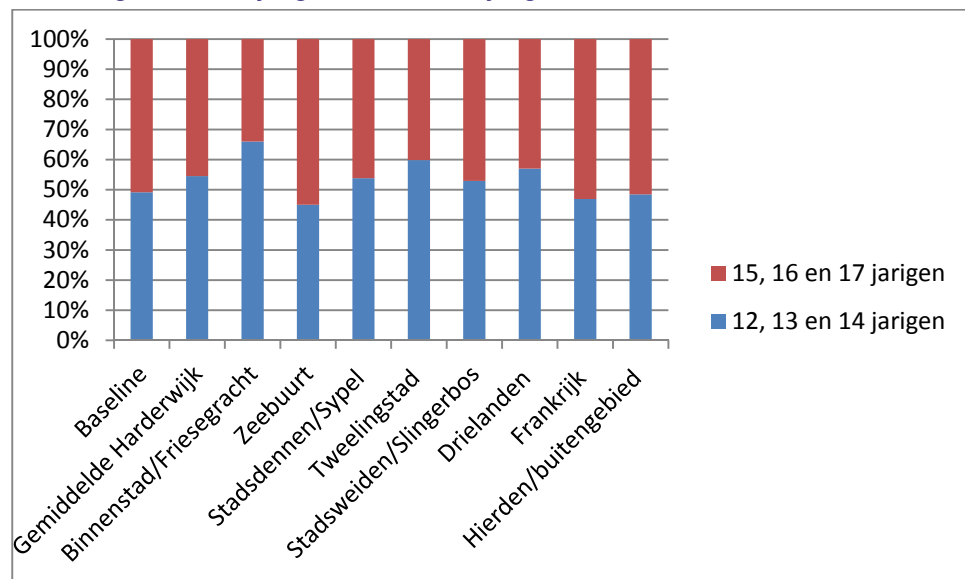
Ter verduidelijking van bovenstaande tabel zijn onderstaande grafieken opgemaakt⁶. Grafiek 3.1a betreft de gegevens van 2009, grafiek 3.1b de gegevens van 2013. Bij het maken van de grafieken zijn de jongeren opgedeeld in twee categorieën: jong (12 t/m 14 jaar) en oud (15 t/m 17 jaar). Uit de grafieken wordt duidelijk dat er in 2013 in Binnenstad/Friesegracht en Tweelingstad meer 12 t/m 14 jarigen zijn ten opzichte van de voormeting en in Frankrijk en in Hierden/buitengebied meer 15 t/m 17 jarigen. In Hierden/buitengebied komt dit door de forse stijging in het percentage 15-jarigen. Met deze verschuivingen in leeftijd dient bij de interpretatie van de resultaten rekening te worden gehouden.

Noot 6 Er zijn alleen grafieken opgemaakt voor de wegingsvariabelen 'leeftijd' en 'seks'. Deze variabelen kunnen een belangrijke rol spelen bij de verklaring van verschillen tussen de metingen.

Grafiek 3.1a Percentage 12 t/m 14 jarigen en 15 t/m 17 jarigen, 2009

Grafiek 3.1b Percentage 12 t/m 14 jarigen en 15 t/m 17 jarigen, 2013

3.2 Geslacht

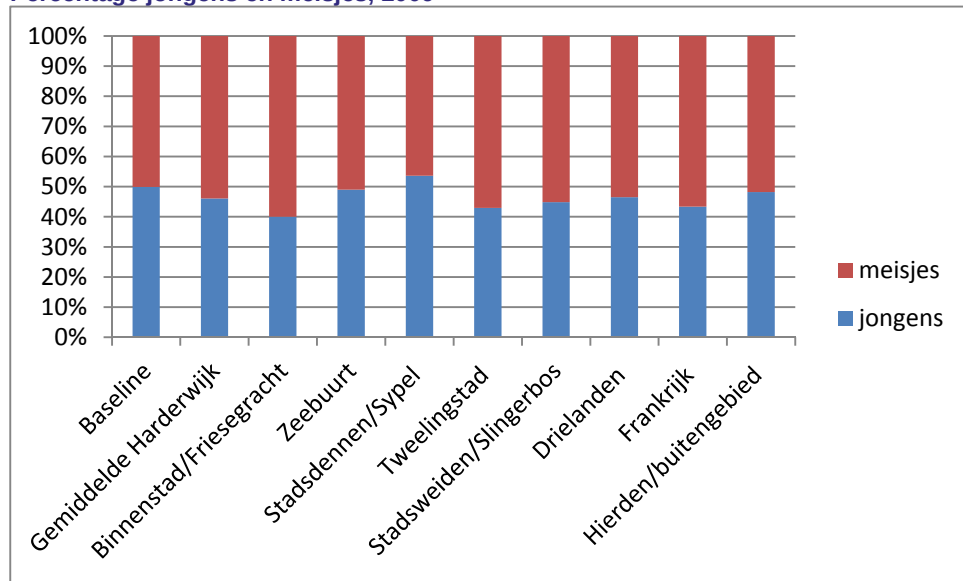
Tabel 3.2 Geslacht in procenten, 2009 – 2013

	man		vrouw	
	2009	2013	2009	2013
Baseline	50	50	50	50
Gemiddelde Harderwijk	46	49	54	51
Binnenstad/Friese gracht	40	38	60	62
Zeebuurt	49	50	51	50
Stadsdennen/Sypel	54	47	46	53
Tweelingstad	43	51	57	49
Stadswelden/Slingerbos	45	54	55	46
Drielanden	47	47	53	53
Frankrijk	43	55	57	45
Hierden/buitengebied	48	41	52	59

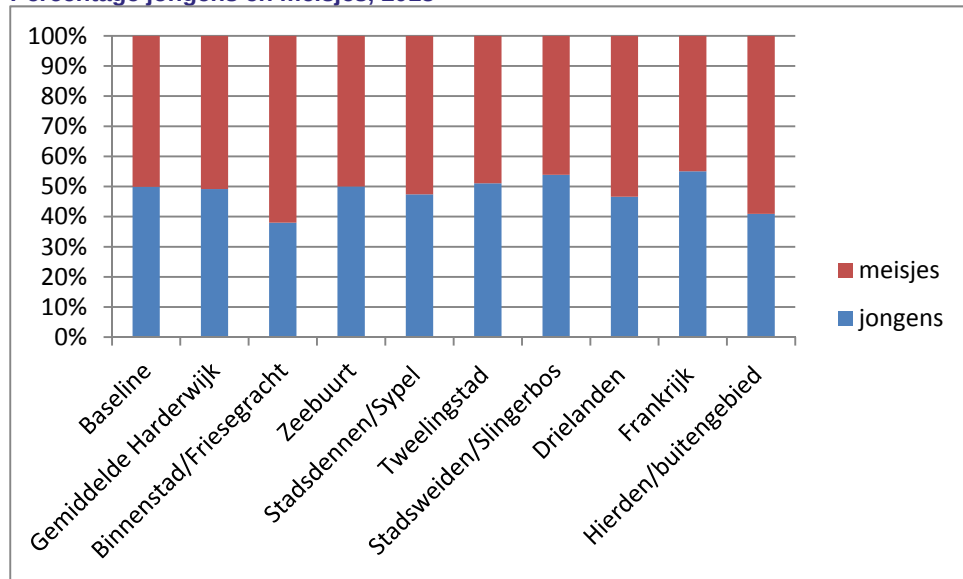
In 2013 hebben in Tweelingstad, Stadswelden/Slingerbos en Frankrijk meer jongens (en dus minder meisjes) deelgenomen aan het onderzoek. In Stadsdennen/Sypel en Hierden/buitengebied namen minder jongens (en dus meer meisjes) deel aan het onderzoek. Hier moet bij de interpretatie van de resultaten rekening mee worden gehouden.

Ook voor 'geslacht' zijn grafieken opgemaakt. Grafiek 3.2a bevat de gegevens van 2009 en grafiek 3.2b de gegevens van 2013.

Grafiek 3.2a Percentage jongens en meisjes, 2009

Grafiek 3.2b Percentage jongens en meisjes, 2013

3.3 Etniciteit

Tabel 3.3 Etniciteit in procenten, 2009 – 2013

	Nederlands		Surinaams		Antilliaans Arubaans		Turks		Marok- kaans		Indo- nesisch		Overig	
	2009	2013	2009	2013	2009	2013	2009	2013	2009	2013	2009	2013	2009	2013
Baseline	81	81	2	2	1	1	2	2	2	2	1	1	11	11
Gemiddelde Harderwijk	84	82	1	1	0	0	5	4	3	4	1	1	6	8
Binnenstad/Friese gracht	88	84	0	0	0	0	1	4	0	0	3	2	8	10
Zeebuurt	88	61	0	0	0	6	2	11	6	0	0	0	4	22
Stadsdennen/Sypel	76	74	0	0	0	0	13	7	6	13	1	0	4	6
Tweelingstad	78	76	0	0	0	0	6	3	8	12	0	1	8	8
Stadsweiden/Slingerbos	80	81	4	2	0	1	4	2	2	2	0	1	10	11
Drielanden	91	86	2	2	0	0	4	3	0	1	0	0	3	8
Frankrijk	94	87	0	0	0	0	1	8	0	0	1	0	4	5
Hierden/buitengebied	95	97	1	0	0	0	2	0	0	0	0	0	2	3

* Er wordt zowel naar het geboorteland van de jongere zelf gekeken, als het geboorteland van de ouders.

Ten opzichte van de nulmeting is het percentage Nederlandse jongeren in de Zeebuurt gedaald en zijn er meer jongeren met een overige etniciteit en Antilliaans-Arubaanse en Turkse jongeren komen te wonen.

In Stadsdennen/Sypel wonen ten tijde van de herhalingsmeting minder Turkse jongeren en meer Marokkaanse jongeren.

3.4 Taalachtergrond

Tabel 3.4 Taalachtergrond, in procenten, 2009 – 2013

	Nederlands		Buitenlands	
	2009	2013	2009	2013
Baseline	82	82	18	18
Gemiddelde Harderwijk	94	95	6	5
Binnenstad/Friese gracht	99	96	1	4
Zeebuurt	96	70	4	30
Stadsdennen/Sypel	88	93	12	7
Tweelingstad	90	93	10	7
Stadsweiden/Slingerbos	94	97	6	3
Drielanden	97	99	3	1
Frankrijk	99	90	1	10
Hierden/buitengebied	96	100	4	0

In de Zeebuurt hebben, vergeleken met de nulmeting, aanzienlijk meer jongeren met een buitenlandse taalachtergrond deelgenomen. Ditzelfde geldt in mindere mate voor Frankrijk.

3.5 Schooltype

Tabel 3.5 Schooltype, in procenten, 2009 – 2013

	(speciaal)		Speciaal		Brugklas		VMBO		HAVO		VWO		MBO		HBO/ Univer- siteit	
	Basis onderwijs		vo													
	2009	2013	2009	2013	2009	2013	2009	2013	2009	2013	2009	2013	2009	2013	2009	2013
Baseline																
Gemiddelde Harderwijk	10	10	4	4	10	10	25	26	21	18	25	26	5	6	0	0
Binnenstad/Friese gracht	12	6	4	4	13	6	24	22	26	24	16	34	5	2	0	2
Zeebuurt	16	15	4	0	12	10	24	30	13	15	21	15	10	15	0	0
Stadsdennen/Sypel	11	10	9	0	8	9	32	41	25	15	11	15	4	10	0	0
Tweelingstad	15	7	3	4	7	12	30	27	23	20	18	21	4	8	0	1
Stadsweiden/Slingerbos	8	11	5	5	9	10	26	18	21	19	26	31	4	6	1	0
Drielanden	10	11	2	4	10	10	20	23	18	16	38	32	2	4	0	0
Frankrijk	9	10	4	1	13	8	17	40	20	15	32	26	4	0	1	0
Hierden/buitengebied	8	11	6	4	7	14	28	18	23	21	15	23	13	8	0	1

In bovenstaande tabel vallen twee buurten op: Binnenstad/Friese gracht en Frankrijk. Ten opzichte van de nulmeting is het percentage jongeren uit Binnenstad/Friese gracht dat VWO doet meer dan verdubbeld. In Frankrijk zien we een ruime verdubbeling in het percentage VMBO-leerlingen.

3.6 Opleidingsniveau ouders

Tabel 3.6 Opleidingsniveau van de ouders, in procenten, 2009 – 2013

	beide ouders lager dan		één of beide ouders mbo		Onbekend	
	mbo opgeleid		of hoger opgeleid			
	2009	2013	2009	2013	2009	2013
Baseline	18	18	53	53	29	29
Gemiddelde Harderwijk	16	12	59	65	25	23
Binnenstad/Friese gracht	12	4	72	62	16	34
Zeebuurt	25	15	50	50	25	35
Stadsdennen/Sypel	19	21	51	61	30	18
Tweelingstad	17	14	55	53	28	33
Stadsweiden/Slingerbos	13	11	63	69	24	20
Drielanden	10	8	69	75	21	17
Frankrijk	13	7	63	71	24	22
Hierden/buitengebied	28	23	47	54	25	23

Gemiddeld zijn de ouders van de jongeren die in 2013 hebben deelgenomen hoger opgeleid.

3.7 Arbeidssituatie ouders

In onderstaande grafiek wordt een ouder als werkend meegenomen als deze een baan heeft, ongeacht het aantal uren per week dat de ouder werkt.

Tabel 3.7 Arbeidssituatie van de ouders, in procenten, 2009 – 2013

	geen van de ouders		één van de ouders		beide ouders werken		onbekend	
	werkt		werkt					
	2009	2013	2009	2013	2009	2013	2009	2013
Baseline	9	9	25	25	62	62	4	4
Gemiddelde Harderwijk	3	5	21	18	73	73	3	4
Binnenstad/Friesegracht	1	4	19	16	80	70	0	10
Zeebuurt	12	20	20	30	66	50	2	0
Stadsdennen/Sypel	3	12	25	23	68	62	4	3
Tweelingstad	4	9	21	18	71	68	4	6
Stadsweiden/Slingerbos	3	2	21	15	72	77	4	6
Drielanden	0	1	16	19	82	77	2	3
Frankrijk	1	3	18	17	81	79	0	1
Hierden/buitengebied	0	2	23	21	76	69	1	8

Ten opzichte van de nulmeting, is er sprake van een kleine stijging in het percentage jongeren met twee werkloze ouders. Ook het percentage jongeren waarvan één van de ouders werkt is gedaald.

3.8 Gezinssituatie

Tabel 3.8 Gezinssituatie, in procenten, 2009 – 2013

	tweeoudergezin		één-oudergezin		stiefoudergezin		pleegoudergezin	
	(beide		(beide					
	natuurlijke	ouders)	natuurlijke	ouder)				
	2009	2013	2009	2013	2009	2013	2009	2013
Baseline	82	82	12	12	6	6	0	0
Gemiddelde Harderwijk	83	83	10	11	6	6	1	0
Binnenstad/Friesegracht	79	74	9	14	11	10	1	2
Zeebuurt	82	64	10	26	8	5	0	5
Stadsdennen/Sypel	83	75	9	16	7	8	1	1
Tweelingstad	83	85	11	10	5	5	1	0
Stadsweiden/Slingerbos	81	76	13	15	6	9	0	0
Drielanden	84	87	9	7	6	6	1	0
Frankrijk	94	97	4	2	1	1	1	0
Hierden/buitengebied	88	92	10	8	2	0	0	0

Ten opzichte van de nulmeting hebben er in de Zeebuurt relatief meer jongeren deelgenomen uit één-oudergezinnen en uit pleegoudergezinnen. Het percentage jongeren dat opgroeit bij beide natuurlijke ouders is behoorlijk gedaald. In Stadsdennen/Sypel is sprake van een toename van het percentage jongeren dat in een één-oudergezin opgroeit.

4 Probleemgedrag

In dit hoofdstuk worden de resultaten op de probleemgedragingen weergegeven. Voor iedere probleemgedraging geven we eerst een tabel met de gemiddelden van Harderwijk en de landelijke gemiddelden. De resultaten van de wijken van Harderwijk (2009 en 2013) worden in grafieken weergegeven. De balkjes in deze grafieken representeren de percentages jongeren die hebben aangegeven dat zij zich schuldig hebben gemaakt aan het probleemgedrag of dat dit hen overkomen is.

4.1 Geweld en jeugddelinquentie

In deze paragraaf wordt ingegaan op probleemgedragingen die onder de noemer 'geweld' en 'jeugddelinquentie' vallen.' Er is telkens gevraagd of de jongeren zich in de afgelopen 12 maanden schuldig hebben gemaakt aan het gedrag.

Tabel 4.1 Geweld 2009 – 2013, Harderwijk totaal (percentages)

	baseline	2009	2013
Neemt soms tot regelmatig een wapen mee	5	2	2
Heeft deelgenomen aan een vechtpartij	8	7	4
Heeft iemand in elkaar geslagen	4	4	2
Heeft iemand bedreigd voor geld	0	0	0
Heeft opzettelijk iets op straat vernield	5	5	3

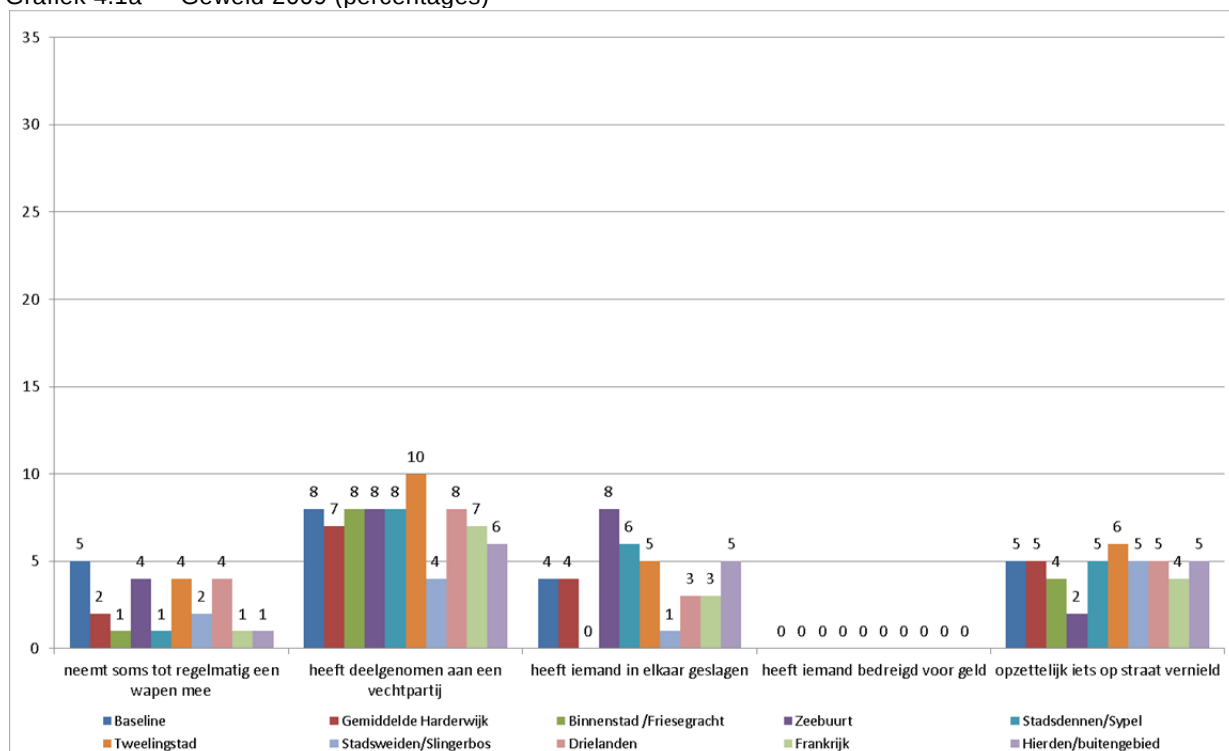
Landelijk geeft 5% van de jongeren aan dat zij soms tot regelmatig een wapen bij zich dragen. In Harderwijk ligt dit percentage in 2009 en 2013 lager, namelijk op 2%.

Deelname aan een vechtpartij kwam in 2009 in Harderwijk ongeveer even vaak voor als in de rest van Nederland (Harderwijk 7%, baseline 8%). In 2013 is dit percentage gedaald tot 4%.

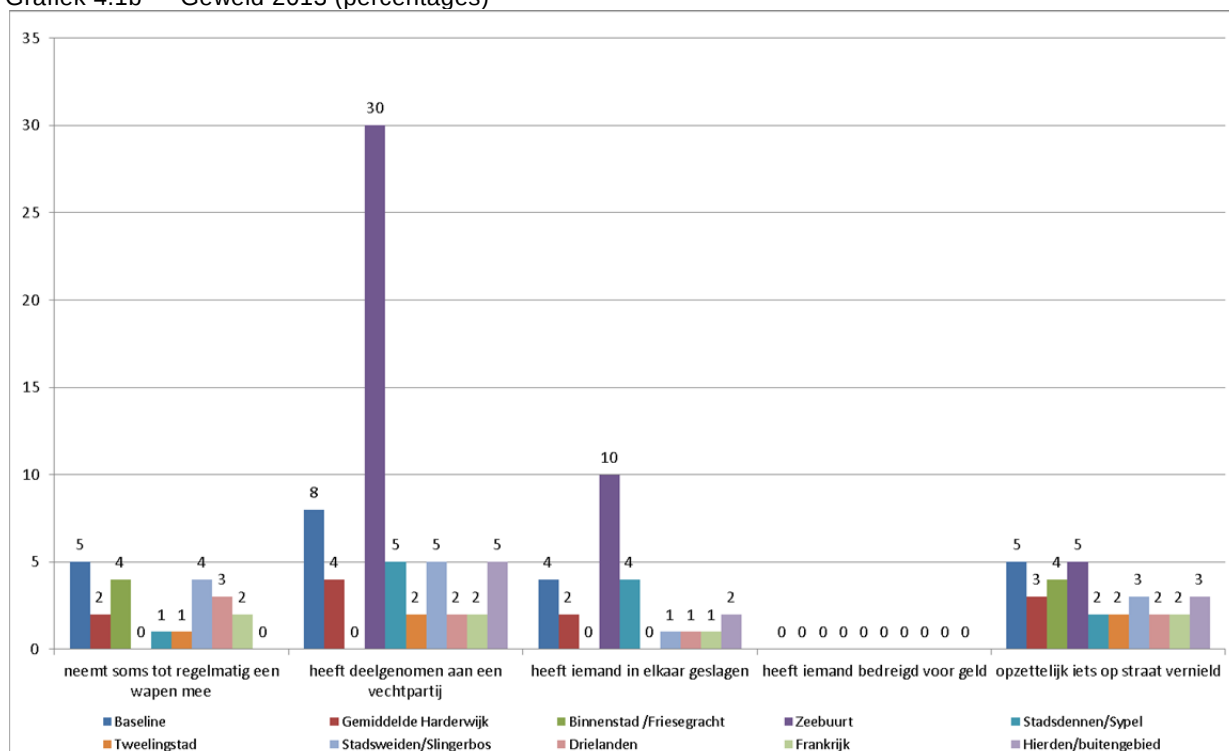
Het in elkaar slaan van iemand anders kwam in 2009 in Harderwijk in dezelfde mate voor als in de rest van Nederland: 4% van de jongeren gaf aan dat zij dit in de afgelopen 12 maanden gedaan hadden. In 2013 is dit percentage gehalveerd.

Ook het opzettelijk vernielen van iets op straat is in 2013 gedaald ten opzichte van de eerdere meting. Eerst kwam dit in Harderwijk in dezelfde mate voor als landelijk, namelijk 5%. In 2013 geeft nog 3% van de jongeren dit aan.

Grafiek 4.1a Geweld 2009 (percentages)

Grafiek 4.1b Geweld 2013 (percentages)

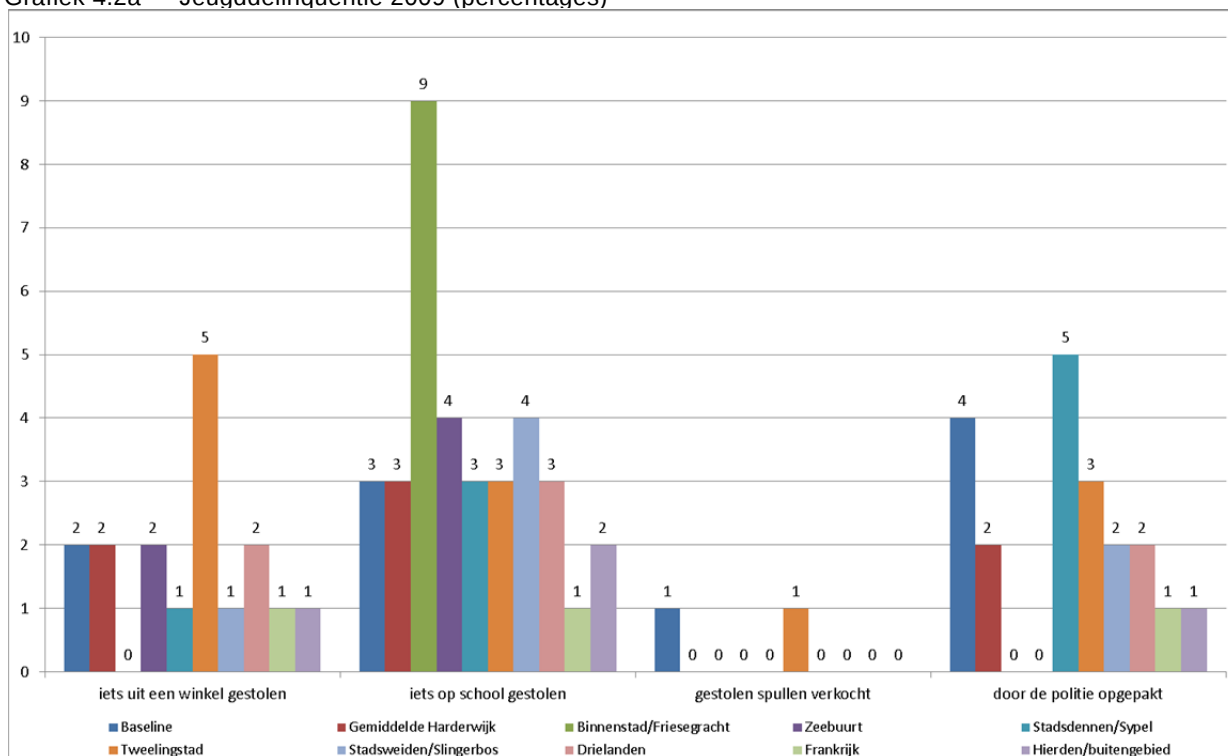
Bij de vergelijking van de wijken valt op dat het percentage jongeren dat heeft deelgenomen aan een vechtpartij in de Zeebuurt van 8% gestegen is naar 30%. In Binnenstad/Friesegracht is dit percentage gedaald: van 8% naar 0%.

Tabel 4.2 Jeugddelinquentie 2009 – 2013, Harderwijk totaal (percentages)

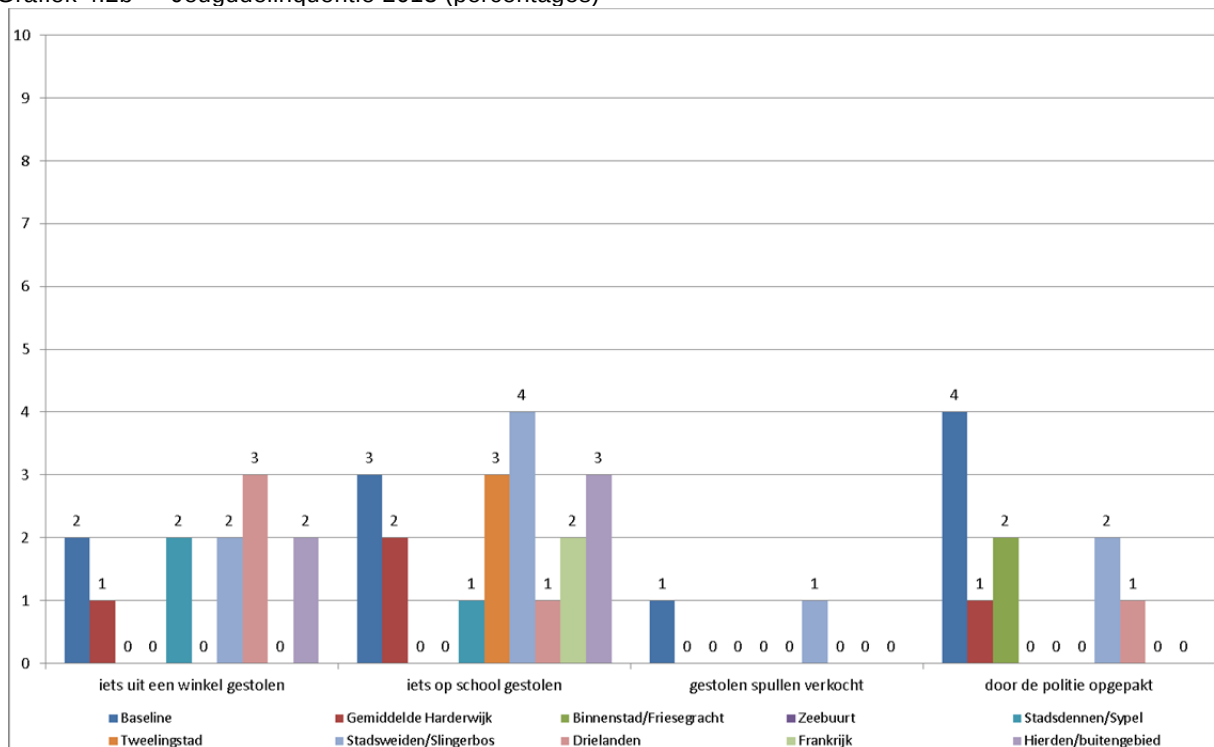
	baseline	2009	2013
iets uit een winkel gestolen	2	2	1
iets op school gestolen	3	3	2
Gestolen spullen verkocht	1	0	0
Door de politie opgepakt	4	2	1

Wat betreft jeugddelinquentie worden geen grote verschillen ten opzichte van de nulmeting gevonden.

Grafiek 4.2a Jeugddelinquentie 2009 (percentages)

Grafiek 4.2b Jeugddelinquentie 2013 (percentages)

Bij de vergelijking van de wijken zien we een aantal positieve ontwikkelingen:

- In 2009 gaven relatief veel jongeren uit Tweelingstad aan dat zij iets uit een winkel meenamen zonder te betalen. In 2013 geeft geen van de jongeren in deze wijk dit aan.
- Binnenstad/Friesegracht kwam in 2009 negatief naar voren op het gebied van diefstal op school: 9% van de jongeren gaf aan dat zij zich hier schuldig aan gemaakt hadden. In 2013 geeft geen van de jongeren in deze wijk dit aan.
- In 2009 gaf 5% van de jongeren uit Stadsdennen/Sypel dat zij door de politie waren opgepakt in de afgelopen 12 maanden. In 2013 geeft geen van de jongeren in deze wijk dit aan.

4.2 Problematisch roken, alcohol- en drugsgebruik

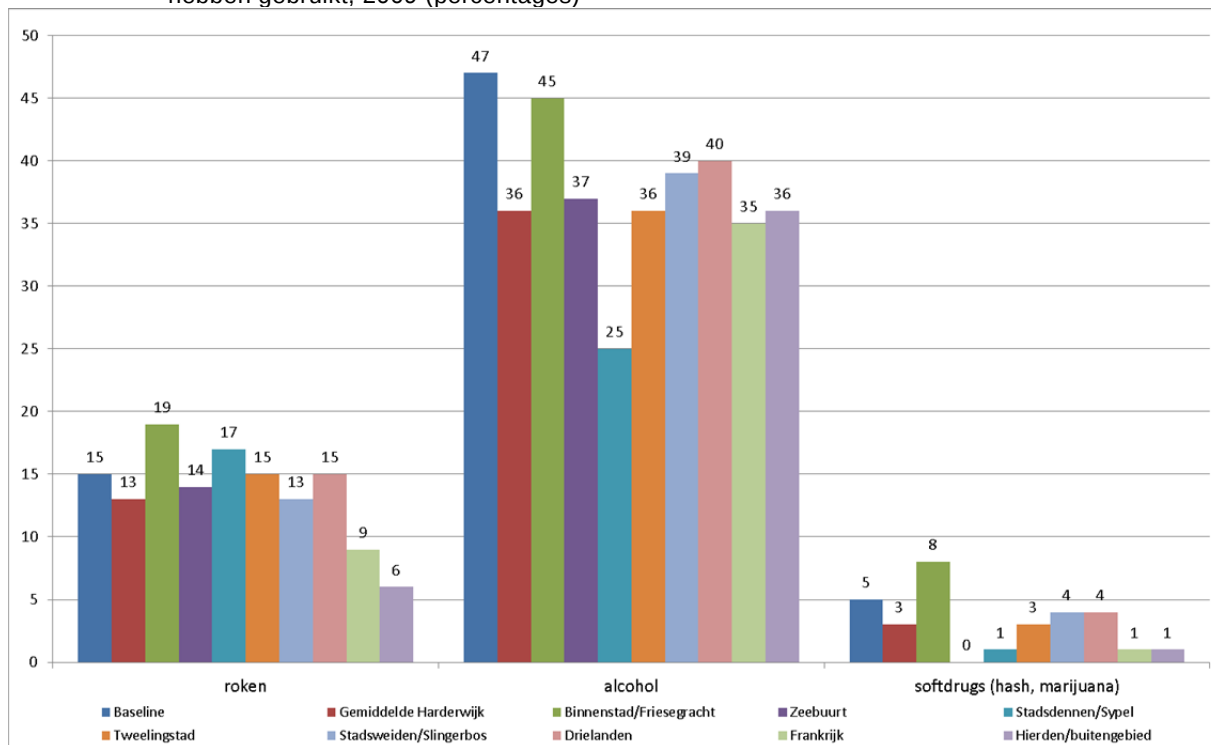
In onderstaande grafiek worden de percentages jongeren weergegeven die de afgelopen maand hebben gerookt, alcohol hebben gedronken en drugs hebben gebruikt. Wat drugs betreft wordt onderscheid gemaakt tussen softdrugs, XTC, harddrugs en andere drugs. Ook wordt ingegaan op het veelvuldig gebruik van sigaretten, alcohol en softdrugs.

Tabel 4.3 Jongeren die de afgelopen maand gerookt hebben, alcohol hebben gedronken of softdrugs hebben gebruikt 2009 – 2013, Harderwijk totaal (percentages)

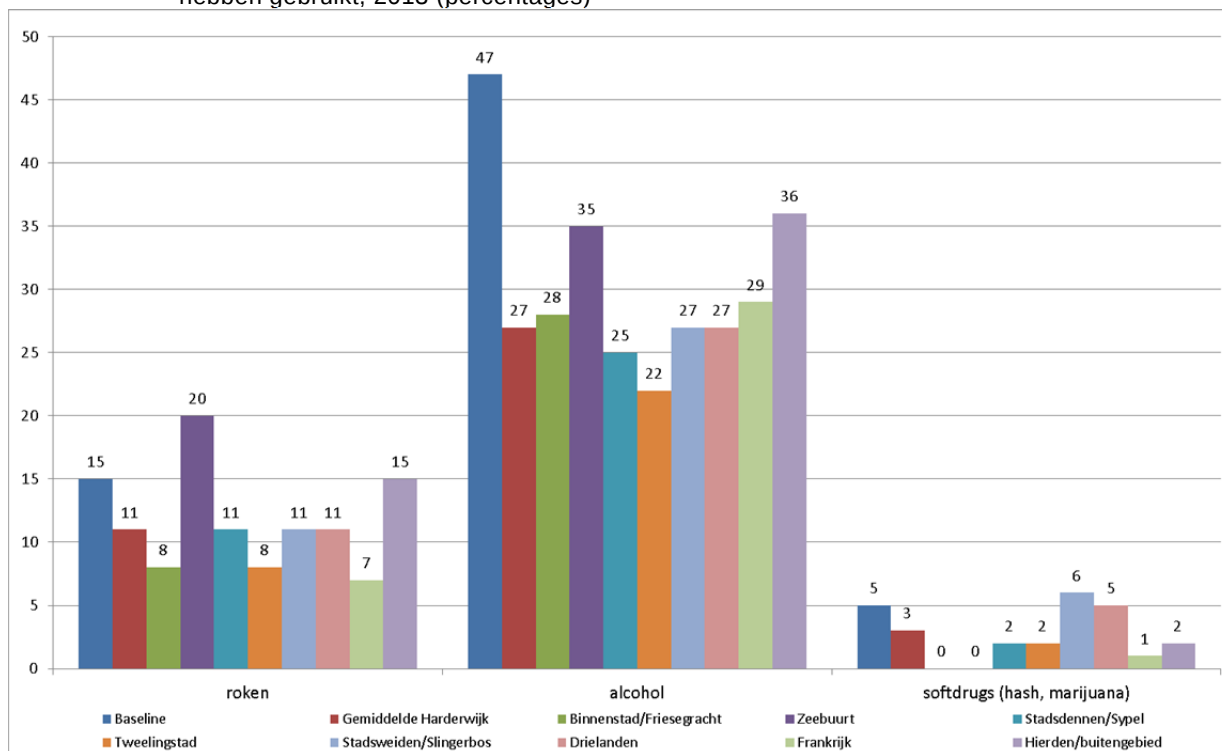
	baseline	2009	2013
Roken	15	13	11
Alcohol	47	36	27
Softdrugs	5	3	3

Opvallend is de grote daling in het gebruik van alcohol in afgelopen maand. In 2009 gaf nog 36% van de jongeren aan dat zij in de afgelopen maand alcohol dronken, in 2013 is dit nog slechts 27%.

Grafiek 4.3a Jongeren die de afgelopen maand gerookt hebben, alcohol hebben gedronken of softdrugs hebben gebruikt, 2009 (percentages)

Grafiek 4.3b Jongeren die de afgelopen maand gerookt hebben, alcohol hebben gedronken of softdrugs hebben gebruikt, 2013 (percentages)

Wanneer de afzonderlijke wijken met elkaar vergeleken worden, valt op dat in 2009 relatief veel jongeren uit Binnenstad/Friesegracht hebben aangegeven dat ze in de afgelopen maand hebben

gerookt (19%). In 2013 is dit percentage gedaald tot 8%. In de Zeebuurt en in Hierden/buitengebied is het percentage rokers in de afgelopen maand juist gestegen, respectievelijk van 14% naar 20% (Zeebuurt) en van 6% naar 15% (Hierden/buitengebied).

In 2009 gaven de jongeren uit Binnenstad/Friese gracht het vaakst aan dat zij in de afgelopen maand een glas alcohol dronken (45%). In 2013 is dit percentage gedaald tot 28%.

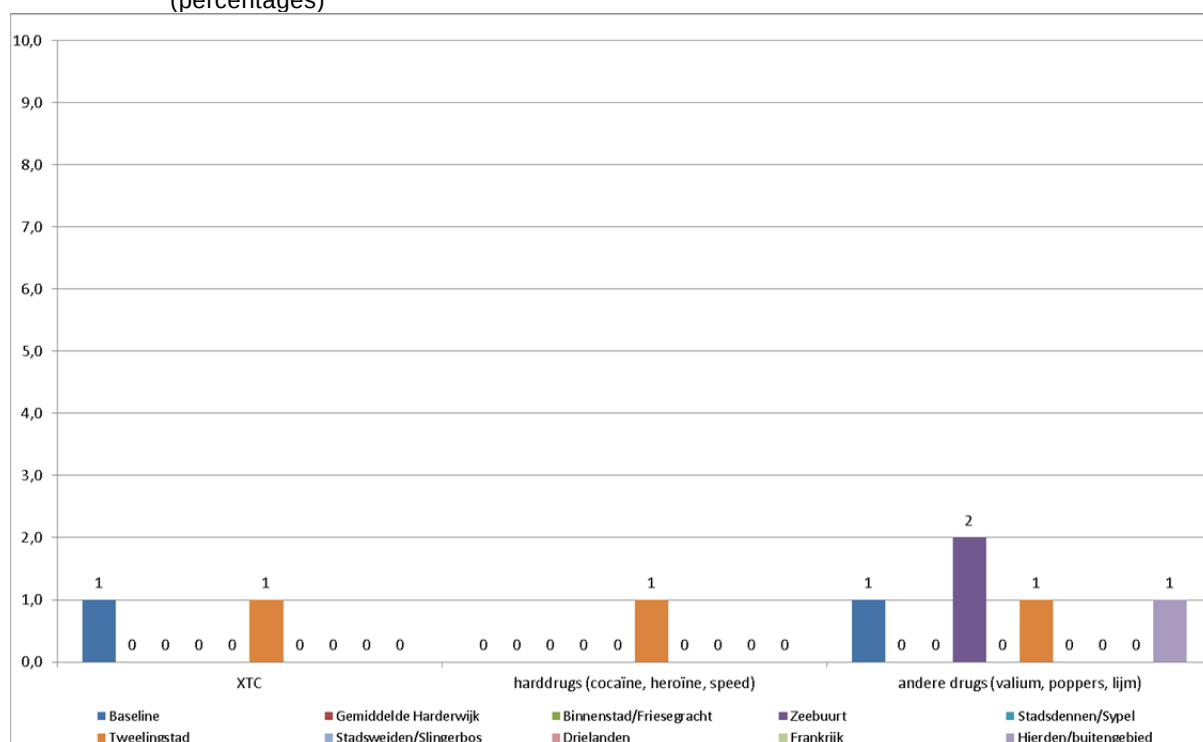
Binnen Harderwijk werd in 2009 het meest gebloed in Binnenstad/Friese gracht (8%). In 2013 gaf geen van de jongeren uit deze wijk aan dat zij blowden.

Tabel 4.4 Jongeren die de afgelopen maand XTC, harddrugs of andere drugs hebben gebruikt, 2009 – 2013, Harderwijk totaal (percentages)

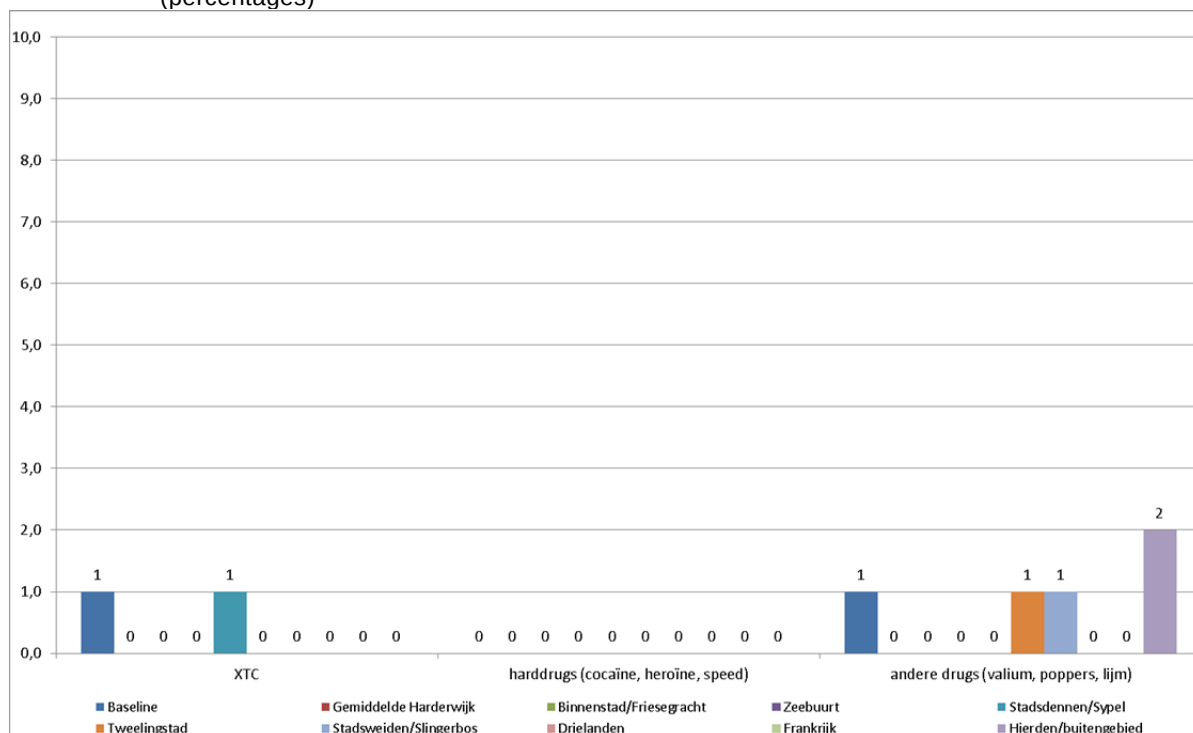
	baseline	2009	2013
XTC	1	0	0
Harddrugs	0	0	0
Andere drugs	1	0	0

Het gebruik van XTC, harddrugs en andere drugs komt in Harderwijk niet voor.

Grafiek 4.4a Jongeren die de afgelopen maand XTC, harddrugs of andere drugs hebben gebruikt, 2009 (percentages)

Grafiek 4.4b Jongeren die de afgelopen maand XTC, harddrugs of andere drugs hebben gebruikt, 2013 (percentages)

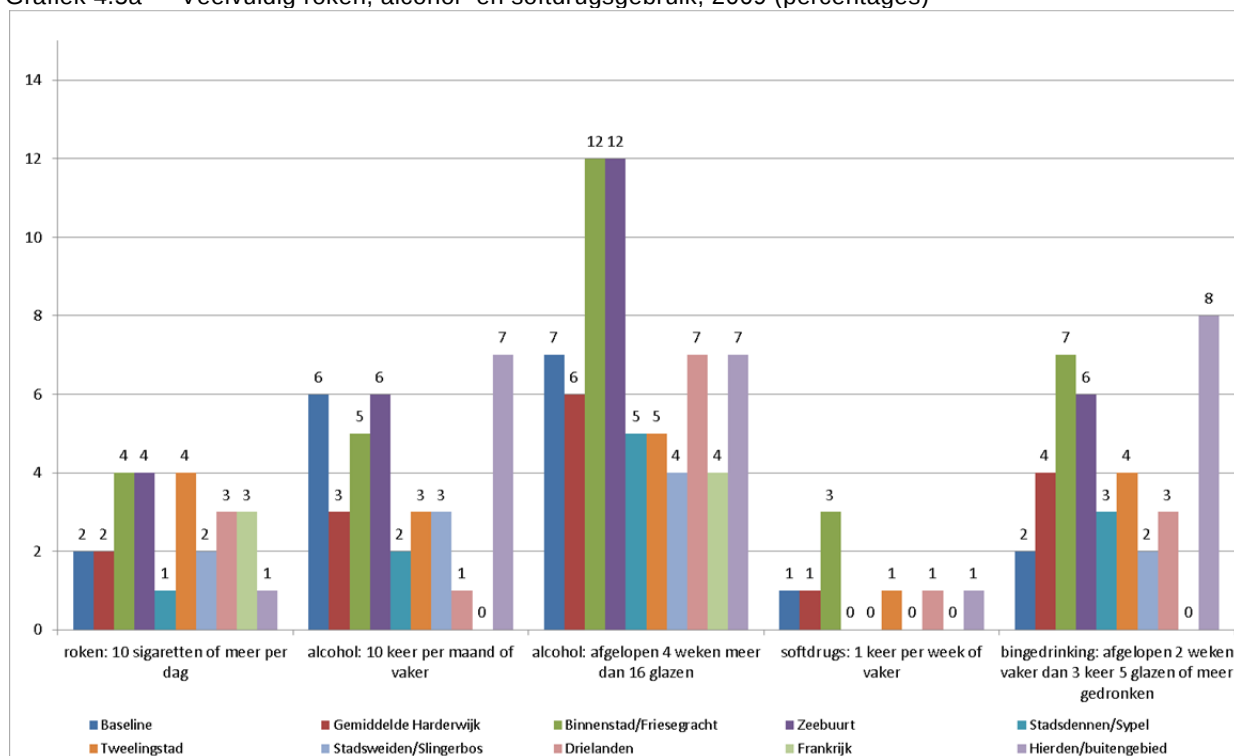
Bij de vergelijking van de wijken zijn geen bijzonderheden te vermelden.

Tabel 4.5 Veelvuldig roken, alcohol- en softdrugsgebruik, 2009 – 2013, Harderwijk totaal (percentages)

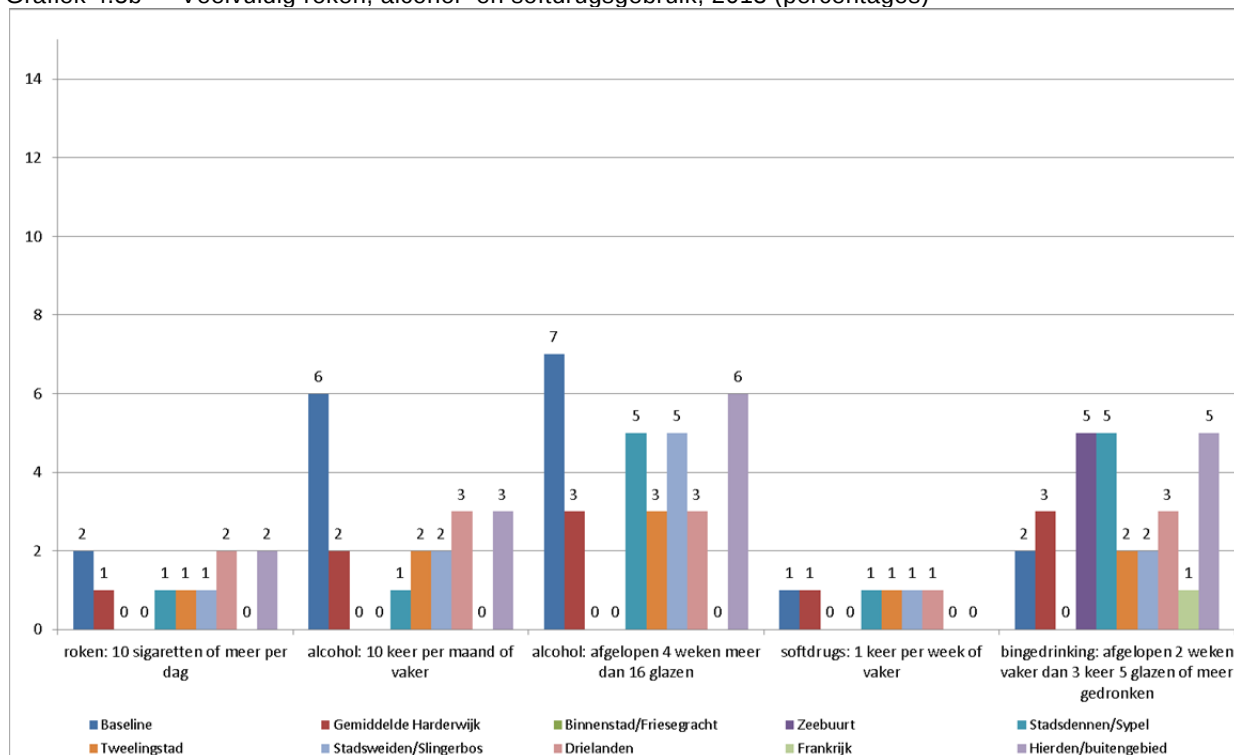
	baseline	2009	2013
10 sigaretten of meer per dag	2	2	1
10 keer per maand of vaker alcohol	6	3	2
Afgelopen 4 weken meer dan 16 glazen alcohol	7	6	3
1 keer per week of vaker softdrugs	1	1	1
Bingedrinking	2	4	3

Ten opzichte van de nulmeting in 2013 is het percentage jongeren dat aangeeft dat zij in de afgelopen 4 weken 16 glazen of meer dronken gehalveerd.

Grafiek 4.5a Veelvuldig roken, alcohol- en softdrugsgebruik, 2009 (percentages)

Grafiek 4.5b Veelvuldig roken, alcohol- en softdrugsgebruik, 2013 (percentages)

Binnen Harderwijk werd in 2009 het vaakst veelvuldig gerookt in Binnenstad/Friese gracht, Zeebuurt en Tweelingstad (alle 4%). In Binnenstad/Friese gracht en in de Zeebuurt geeft in 2013 geen van de jongeren meer aan dat zij veelvuldig roken. In Tweelingstad is dit percentage gedaald tot 1%.

Ook wat betreft veelvuldige alcoholconsumptie komen de jongeren uit Binnenstad/Friese gracht en de Zeebuurt in 2013 positief naar voren: in 2009 gaf 5% respectievelijk 6% van de jongeren aan dat zij 10 keer per maand of vaker alcohol dronken. Deze percentages zijn in 2013 gedaald tot 0%. Verder gaf in 2009 12% van de jongeren in deze buurten aan dat zij in de afgelopen 4 weken meer dan 16 glazen alcohol dronken. Ook deze percentages zijn gedaald tot 0%. Tot slot laat Binnenstad/Friese gracht een daling zien bij bingedrinken: van 7% naar 0%.

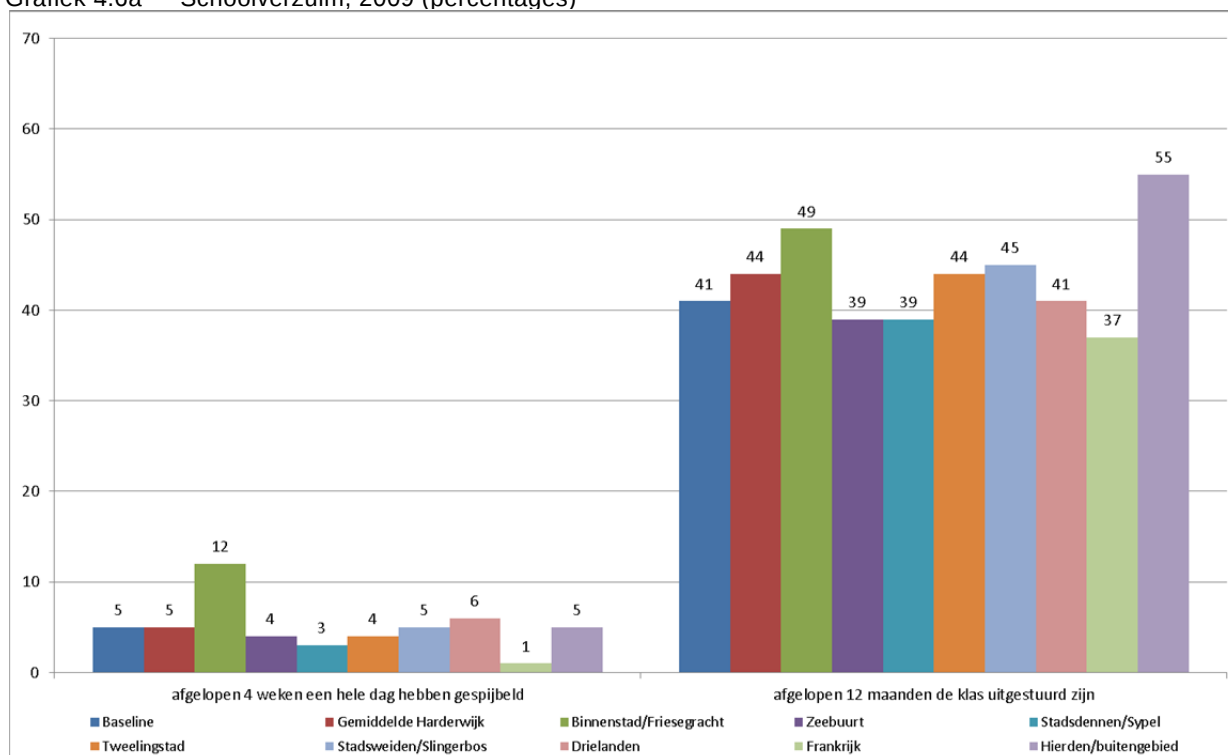
4.3 Schoolverzuim

Tabel 4.6 Schoolverzuim, 2009 – 2013, Harderwijk totaal (percentages)

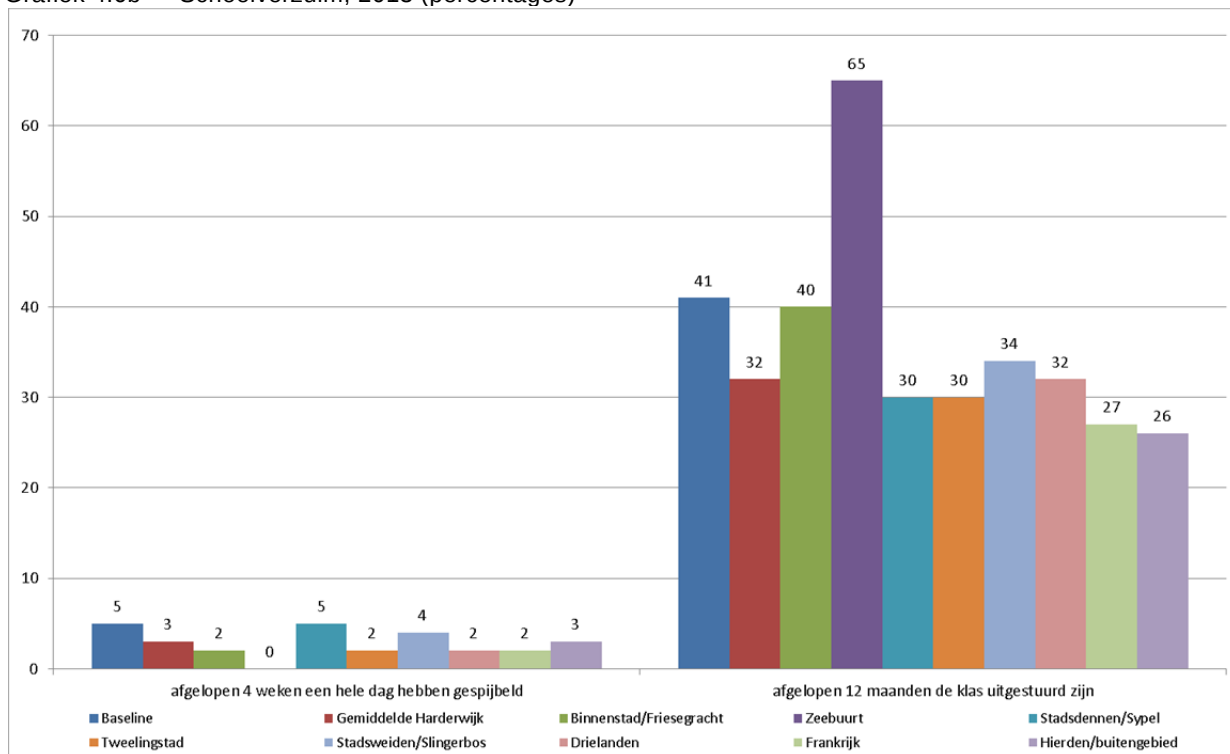
	baseline	2009	2013
Afgelopen 4 weken een hele dag hebben gespijbeld	5	5	3
Afgelopen 12 maanden de klas uitgestuurd zijn	41	44	32

Ten opzichte van 2009 is het schoolverzuim wegens de klas uitgestuurd worden in Harderwijk flink gedaald, namelijk van 44% naar 32%.

Grafiek 4.6a Schoolverzuim, 2009 (percentages)

Grafiek 4.6b Schoolverzuim, 2013 (percentages)

In 2009 gaven de jongeren uit Binnenstad/Friese gracht het vaakst aan dat ze in de afgelopen 4 weken een hele dag gespijelden (12%). In 2013 is dit percentage gedaald tot 2%.

In 2009 werden de jongeren uit Hierden/buitengebied het vaakst de klas uitgestuurd (55%). In 2013 is dit percentage gedaald tot 26%. Ook in de overige wijken werden minder jongeren de klas uitgestuurd. Uitzondering hierop vormt de Zeebuurt: in deze buurt is juist sprake van een stijging, namelijk van 39% naar 65%.

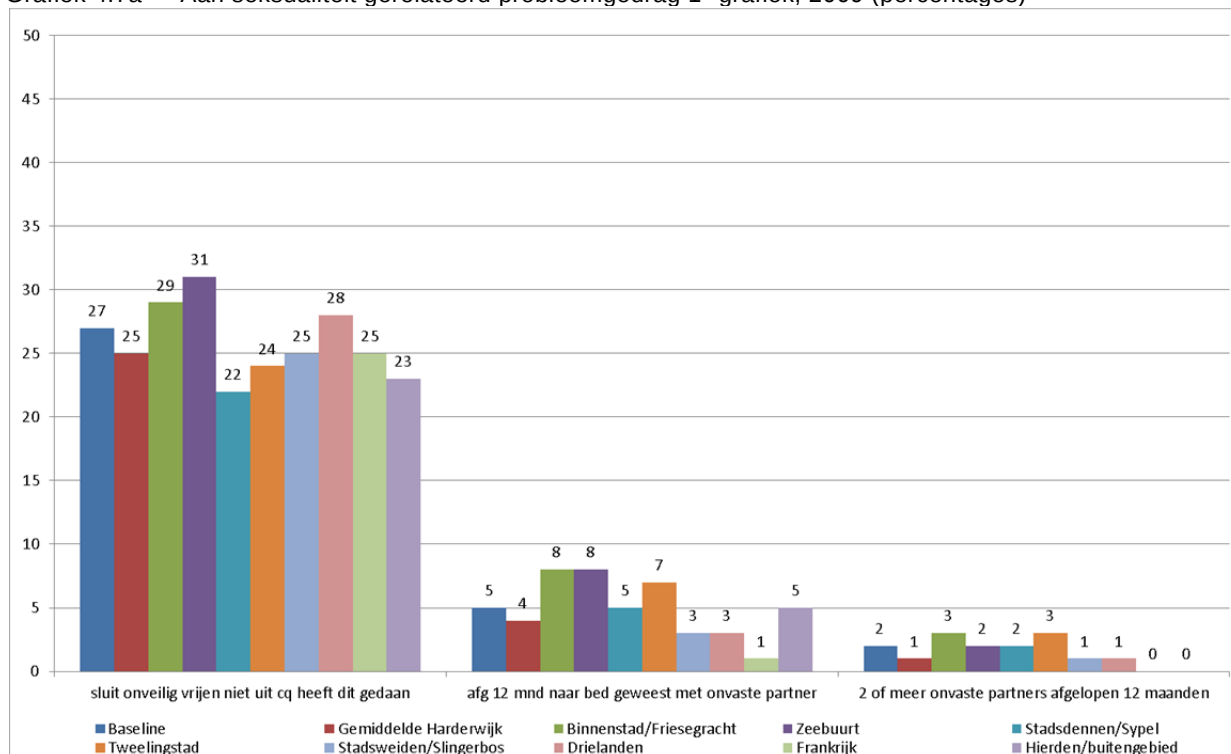
4.4 Aan seksualiteit gerelateerd probleemgedrag

Tabel 4.7 Aan seksualiteit gerelateerd probleemgedrag, 2009 – 2013, Harderwijk totaal (percentages)

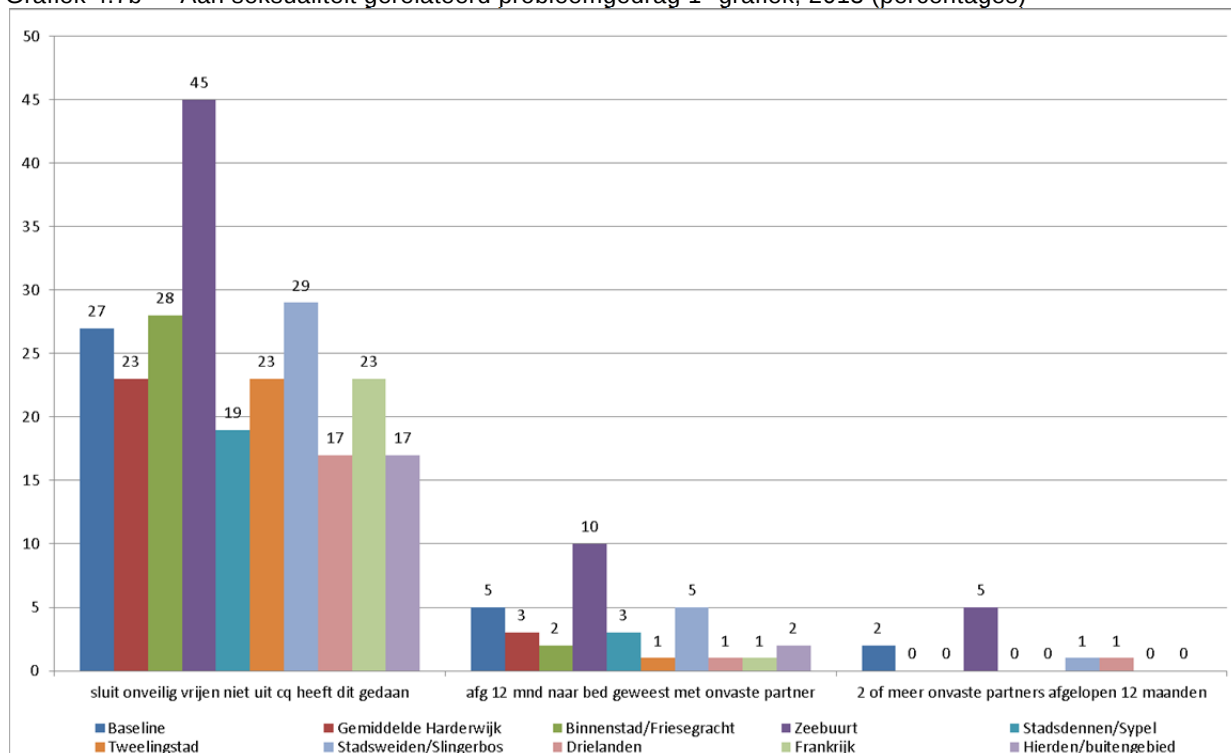
	baseline	2009	2013
Sluit onveilig vrijen niet uit c.q. heeft dit gedaan	27	25	23
Afgelopen 12 maanden naar bed geweest met onvaste partner	5	4	3
2 of meer onvaste partners afgelopen 12 maanden	2	1	0
Condoom gebruikt laatste keer naar bed geweest met onvaste partner	0	3	2
Is ooit seksueel misbruikt	3	4	3
Is ooit zwanger geweest, alleen meisjes	1	1	0

De resultaten die in 2013 in Harderwijk als geheel behaald zijn op aan seksualiteit gerelateerd probleemgedrag wijken zijn vergelijkbaar met die van 2009.

Grafiek 4.7a Aan seksualiteit gerelateerd probleemgedrag 1^e grafiek, 2009 (percentages)

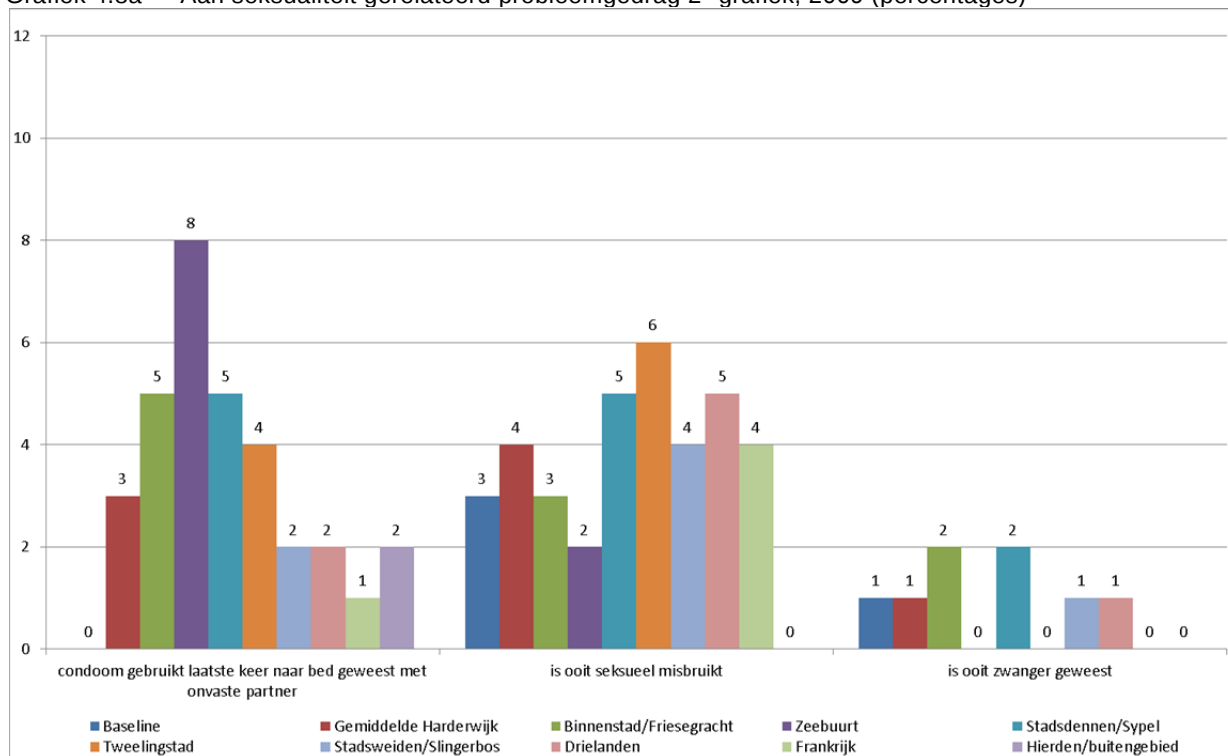
Grafiek 4.7b Aan seksualiteit gerelateerd probleemgedrag 1^e grafiek, 2013 (percentages)

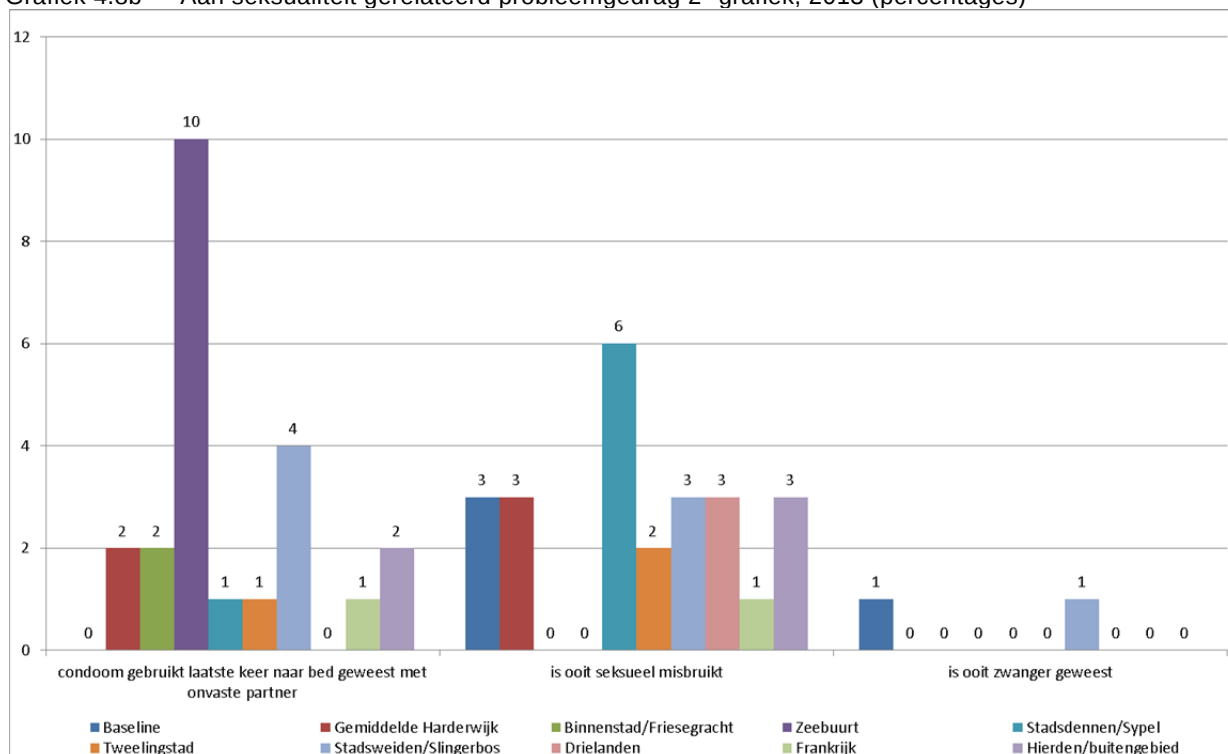
In 2009 gaf 31% van de jongeren uit de Zeebuurt aan dat zij onveilig vrijen niet uitsluiten of al wel eens gedaan hebben. In 2013 is dit percentage gestegen tot 45%. In Drielanden is juist sprake van een daling, namelijk van 28% naar 17%.

In Binnenstad/Friesegracht, Zeebuurt en Tweelingstad gaven de jongeren in 2009 het vaakst aan dat zij met een niet-vaste partner naar bed zijn geweest (respectievelijk 8%, 8% en 7%). In 2013 is dit percentage voor Binnenstad/Friesegracht gedaald naar 2%. Ook in Tweelingstad is sprake van een daling, namelijk naar 1%. In de Zeebuurt is dit percentage licht gestegen, namelijk naar 10%.

Grafiek 4.8a Aan seksualiteit gerelateerd probleemgedrag 2^e grafiek, 2009 (percentages)

Grafiek 4.8b Aan seksualiteit gerelateerd probleemgedrag 2^e grafiek, 2013 (percentages)

In 2009 gaven de jongeren uit Frankrijk het minst vaak aan dat zij een condoom gebruikten (1%). In 2013 blijft dit percentage ongewijzigd.

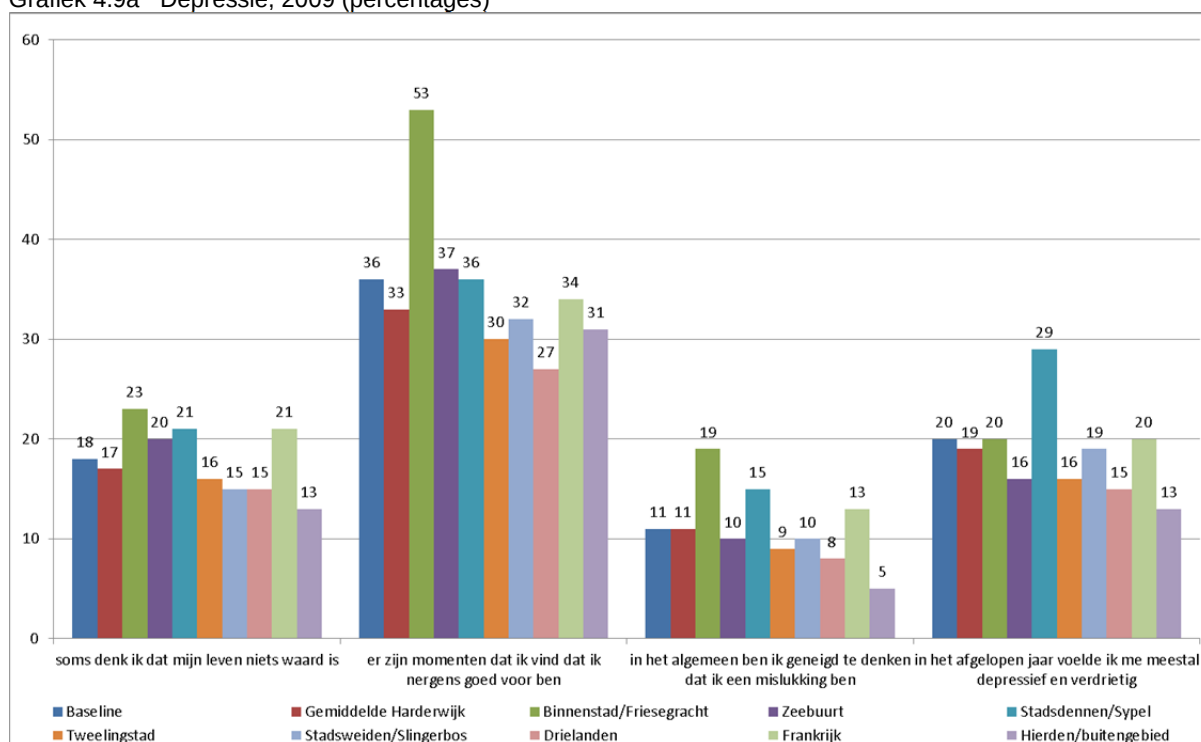
4.5 Depressie

Tabel 4.8 Depressie, 2009 – 2013, Harderwijk totaal (percentages)

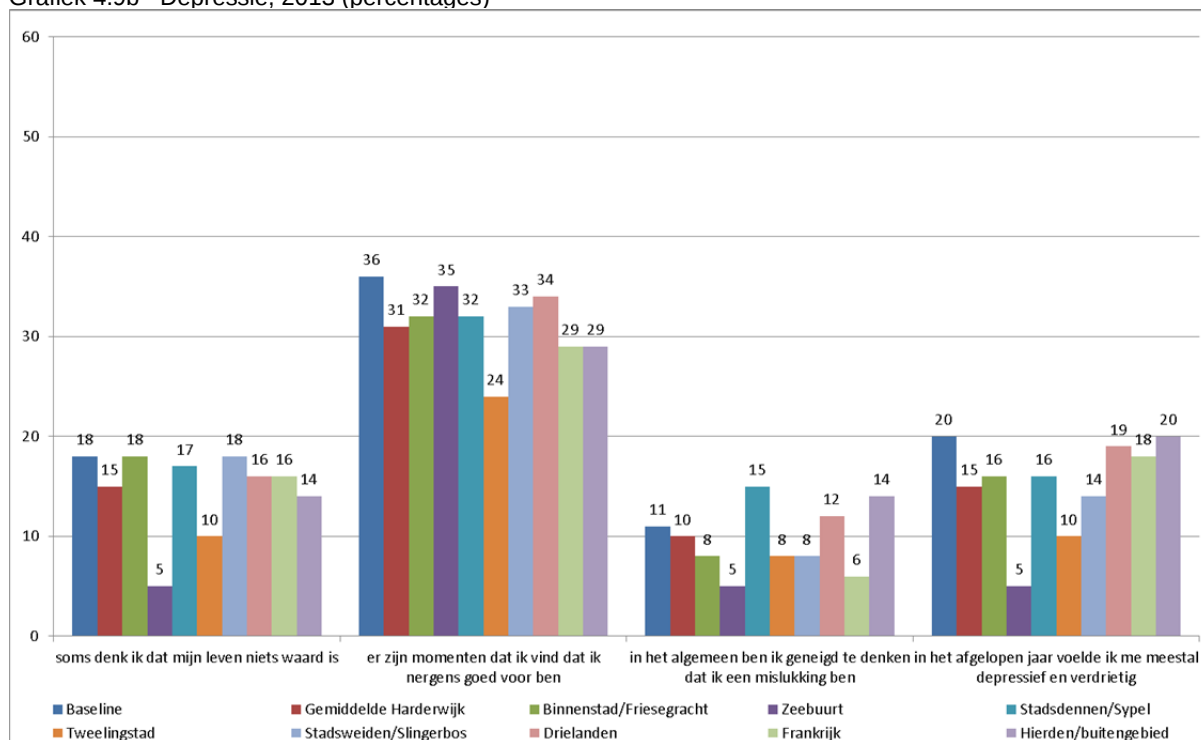
	baseline	2009	2013
Soms denk ik dat mijn leven niets waard is	18	17	15
Er zijn momenten dat ik vind dat ik nergens goed voor ben	36	33	31
In het algemeen ben ik geneigd te denken dat ik een mislukking ben	11	11	10
In het afgelopen jaar voelde ik me meestal depressief en verdrietig	20	19	15

Ten opzichte van de nulmeting wordt in Harderwijk in 2013 iets gunstiger gescoord op de vragen die depressie meten. De verschillen zijn echter klein.

Grafiek 4.9a Depressie, 2009 (percentages)

Grafiek 4.9b Depressie, 2013 (percentages)

Binnen Harderwijk scoorden de jongeren uit Binnenstad/Friese gracht in 2009 het ongunstigst op drie van de vier gemeten variabelen. In 2013 is sprake van verbetering: relatief minder jongeren uit deze wijk geven aan dat zij sombere gedachten hebben over hun leven of henzelf.

5 Risico en beschermende factoren

In dit hoofdstuk worden de gemiddelde ruwe resultaten op de risico- en beschermende factoren van 2013 vergeleken met de resultaten van 2009. Aan de hand van deze vergelijking kan worden bepaald of de ingezette CtC-programma's resultaat gehad hebben.

Voor de risico- en beschermende factoren geldt dat hoe hoger de score, hoe sterker de factor aanwezig is. Gaat het om een risicofactor, dan moet een hoge score als ongunstig worden geïnterpreteerd. Er is dan sprake van verhoogd risico op het ontstaan van probleemgedrag. Gaat het om een beschermende factor, dan is een hoge score gunstig. De beschermende factor fungeert dan als buffer tegen het ontstaan van probleemgedrag.

Aan de hand van statistische tests is bepaald of de scores op de risico- en beschermende factoren zijn verbeterd, verslechterd of gelijk zijn gebleven.⁷ Gunstige significante resultaten worden in de tabellen weergegeven in het groen, ongunstige in het rood. Bij een risicofactor betekent een groen resultaat dat de score op de factor is afgenomen, oftewel: het risico op het ontstaan van probleemgedrag is afgenomen. Bij een beschermende factor betekent een groen resultaat dat de score op de factor is toegenomen: de factor fungeert als grotere buffer tegen het ontstaan van probleemgedrag.

5.1 Gezin

Tabel 5.1 Ruwe scores risicofactoren Gezin 2009 – 2013

	geschiedenis		problemen		ouders		ouders			
	van	probleemgedrag	met	gezinsmanag	conflicten in het	gedogen	alcohol- en	gedogen	antisociaal	
	in het gezin	ement	ement	ement	gezin	drugsgebruik	gezin	gezin	gedrag	
	2009	2013	2009	2013	2009	2013	2009	2013	2009	2013
Baseline	3	3	28	28	25	25	13	13	4	4
Gemiddelde Harderwijk	3	3	26	25	22	21	9	9	5	3
Binnenstad/Friese gracht	5	5	27	29	27	20	14	8	8	4
Zeebuurt	4	13	25	29	23	25	10	12	4	2
Stadsdennen/Sypel	3	3	23	19	24	19	9	9	4	4
Tweelingstad	4	1	26	25	22	19	11	9	6	4
Stadsweiden/Slingerbos	5	3	27	24	22	19	9	9	4	3
Drielanden	1	3	26	26	22	24	9	10	4	4
Frankrijk	2	2	25	23	22	22	10	9	3	3
Hierden/buitengebied	1	3	25	29	19	20	9	11	4	2

Noot 7 Er is gebruik gemaakt van t-tests met als toetsingswaarde .05. Dat wil zeggen: Als de p-waarde van de test lager dan .05 is, wordt de nulhypothese 'er is geen verschil' verworpen en wordt de conclusie getrokken dat de resultaten van 2013 verschillen van die van 2009. De tests zijn uitgevoerd op ongewogen data.

Tabel 5.2 Ruwe scores beschermende factoren Gezin 2009 – 2013

	hechtingssterkte gezin		mogelijkheden voor positieve betrokkenheid		beloningen voor positieve betrokkenheid	
	2009	2013	2009	2013	2009	2013
Baseline	64	64	73	73	74	74
Gemiddelde Harderwijk	72	78	76	77	79	79
Binnenstad/Friesegracht	69	74	74	73	75	79
Zeebuurt	74	70	77	71	78	73
Stadsdennen/Sypel	73	81	76	80	78	80
Tweelingstad	70	79	76	77	79	78
Stadsweiden/Slingerbos	71	78	75	79	81	80
Drielanden	72	76	77	75	80	79
Frankrijk	73	80	76	77	80	81
Hierden/buitengebied	74	75	78	73	78	74

Gemiddelde Harderwijk

Bij de herhalingsmeting geven de jongeren aan dat hun ouders antisociaal gedrag minder vaak gedogen en dat de gezinnen hechter zijn geworden.

Stadsdennen/Sypel

In Stadsdennen/Sypel geven meer jongeren aan dat in hun gezin sprake is van een geschiedenis van probleemgedrag. De hechtingssterkte is in deze gezinnen toegenomen en de ouders geven de kinderen meer mogelijkheden voor positieve betrokkenheid.

Tweelingstad, Drielanden en Frankrijk

De jongeren hebben aangegeven dat hun gezinnen hechter zijn geworden.

Stadsweiden/Slingerbos

De hechtingssterkte is in deze gezinnen toegenomen en de ouders geven de kinderen meer mogelijkheden voor positieve betrokkenheid.

5.2 School

Tabel 5.3 Ruwe scores risicofactoren School 2009 – 2013

	leerachterstanden		Gebrek aan binding	
	2009	2013	2009	2013
Baseline	44	44	31	31
Gemiddelde Harderwijk	44	42	30	29
Binnenstad/Friesegracht	42	40	31	29
Zeebuurt	49	46	32	35
Stadsdennen/Sypel	45	44	29	29
Tweelingstad	44	41	30	26
Stadsweiden/Slingerbos	44	40	31	30
Drielanden	44	41	29	29
Frankrijk	41	47	29	29
Hierden/buitengebied	47	45	30	31

Tabel 5.4 Ruwe scores beschermende factoren School 2009 – 2013

	mogelijkheden voor positieve			
	betrokkenheid		beloningen voor positieve betrokkenheid	
	2009	2013	2009	2013
Baseline	60	60	66	66
Gemiddelde Harderwijk	62	60	69	69
Binnenstad/Friesegracht	61	61	68	68
Zeebuurt	65	53	70	62
Stadsdennen/Sypel	62	61	68	69
Tweelingstad	62	61	69	70
Stadsweiden/Slingerbos	62	63	69	71
Drielanden	61	60	67	69
Frankrijk	64	53	70	65
Hierden/buitengebied	61	57	70	68

Gemiddelde Harderwijk

Er zijn verbeteringen op het gebied van leerachterstanden en binding met school.

Tweelingstad

De binding met school is verbeterd.

Zeebuurt

De jongeren geven aan dat er minder mogelijkheden zijn voor positieve betrokkenheid en dat zij hier minder voor worden beloond.

Frankrijk

De jongeren ervaren minder mogelijkheden voor positieve betrokkenheid en worden hier minder voor beloond.

5.3 Kind en jongeren

Tabel 5.4a Ruwe scores risicofactoren Kind en jongeren 2009 – 2013

	vervreemding en opstandigheid		betrokkenheid bij jeugdbende		vroeg begin van antisociaal gedrag		vroeg begin van alcohol- en drugsgebruik	
	2009	2013	2009	2013	2009	2013	2009	2013
Baseline	35	35	1	1	16	16	17	17
Gemiddelde Harderwijk	33	29	1	0	13	10	12	8
Binnenstad/Friese gracht	34	28	0	0	16	13	15	10
Zeebuurt	35	33	0	5	15	14	12	10
Stadsdennen/Sypel	33	28	1	1	12	7	11	8
Tweelingstad	33	28	3	0	14	10	12	6
Stadsweiden/Slingerbos	32	30	1	0	14	10	13	9
Drielanden	32	28	0	0	12	11	12	8
Frankrijk	33	32	0	0	10	7	10	8
Hierden/buitengebied	32	28	1	0	13	7	12	10

Tabel 5.4a Ruwe scores risicofactoren Kind en jongeren 2009 – 2013

	positieve houding t.a.v. alcohol- en drugsgebruik		positieve houding t.a.v. antisociaal gedrag		omgang met vrienden die alcohol en drugs gebruiken		omgang met vrienden die antisociaal gedrag vertonen	
	2009	2013	2009	2013	2009	2013	2009	2013
Baseline	27	27	24	24	20	20	6	6
Gemiddelde Harderwijk	23	18	22	19	17	13	6	4
Binnenstad/Friese gracht	28	19	25	19	26	13	9	6
Zeebuurt	25	22	22	18	19	17	6	8
Stadsdennen/Sypel	19	16	20	17	13	13	5	4
Tweelingstad	21	18	21	18	17	10	6	3
Stadsweiden/Slingerbos	24	20	23	21	17	14	7	4
Drielanden	25	20	22	20	19	14	6	4
Frankrijk	19	14	20	17	15	7	5	2
Hierden/buitengebied	21	19	21	17	15	16	6	4

Tabel 5.5 Ruwe scores beschermende factoren Kind en jongeren 2009 – 2013

	gezonde opvattingen en					
	duidelijke normen		sociale vaardigheden		religie	
	2009	2013	2009	2013	2009	2013
Baseline	62	62	74	74	42	42
Gemiddelde Harderwijk	65	68	75	75	42	44
Binnenstad/Friesegracht	63	68	74	75	29	40
Zeebuurt	63	69	73	77	37	40
Stadsdennen/Sypel	68	71	77	77	46	50
Tweelingstad	66	69	74	75	45	49
Stadsweiden/Slingerbos	65	68	76	75	42	37
Drielanden	65	67	75	75	38	43
Frankrijk	66	69	76	74	46	50
Hierden/buitengebied	65	66	75	74	51	39

Gemiddelde Harderwijk

Met uitzondering van de factor Betrokkenheid bij jeugdbende wordt op alle risicofactoren binnen dit domein gunstiger gescoord. Bij de beschermende factoren zien we dat de jongeren gezondere opvattingen en duidelijke normen hebben ontwikkeld.

Binnenstad/Friesegracht

De jongeren zijn mee afkeurend tegenover het gebruik van alcohol en drugs komen te staan en keuren antisociaal gedrag ook eerder af. Zij gaan minder vaak om met vrienden die alcohol en drugs gebruiken.

Stadsdennen/Sypel

De jongeren hebben aangegeven dat zij op latere leeftijd met antisociaal gedrag beginnen. Zij keuren antisociaal gedrag ook eerder af.

Tweelingstad

De jongeren uit Tweelingstad scoren op zes van de acht factoren gunstiger dan bij de nulmeting: Vervreemding en opstandigheid, Betrokkenheid bij jeugdbende, Vroeg begin van antisociaal gedrag, Vroeg begin van alcohol- en drugsgebruik, Omgang met vrienden die antisociaal gedrag vertonen en Omgang met vrienden die alcohol en drugs gebruiken.

Stadsweiden/Slingerbos

De jongeren gaven aan dat zij op latere leeftijd beginnen met antisociaal gedrag en met het gebruik van alcohol en softdrugs. Zij keuren het gebruik van alcohol en drugs eerder af en gaan minder vaak om met vrienden die antisociaal gedrag vertonen. Zij beschikken over gezondere opvattingen en duidelijke normen.

Drielanden

De jongeren uit Drielanden geven aan dat zij op latere leeftijd beginnen met het gebruik van alcohol en drugs. Zij keuren het gebruik van alcohol en drugs ook eerder af en hebben minder omgang met vrienden die alcohol en drugs gebruiken en vrienden die antisociaal gedrag vertonen.

Frankrijk

De jongeren uit Frankrijk beginnen op latere leeftijd met antisociaal gedrag en gaan minder vaak om met vrienden die alcohol en drugs gebruiken of antisociaal gedrag vertonen.

Hierden/buitengebied

De jongeren uit Hierden/buitengebied geven aan dat zij op latere leeftijd beginnen met antisociaal gedrag.

5.4 Wijk

Tabel 5.6 Ruwe scores risicofactoren Wijk 2009 – 2013

	gebrek aan binding met de wijk		gebrek aan organisatie in de wijk		hoge mate van doorstroming in de wijk		verkrijgbaarheid van harddrugs en wapens		normen die antisociaal gedrag bevorderen	
	2009	2013	2009	2013	2009	2013	2009	2013	2009	2013
Baseline	29	29	23	23	18	18	34	34	33	33
Gemiddelde Harderwijk	25	26	17	17	16	15	22	23	29	32
Binnenstad/Friese gracht	20	22	23	25	14	18	29	28	29	34
Zeebuurt	28	30	21	26	14	23	38	25	28	34
Stadsdennen/Sypel	28	26	21	17	16	13	25	23	31	31
Tweelingstad	28	29	19	20	15	14	25	20	33	36
Stadsweiden/Slingerbos	25	26	18	15	17	16	20	27	28	28
Drielanden	27	22	14	13	19	14	15	27	30	29
Frankrijk	21	25	13	14	17	13	15	19	27	36
Hierden/buitengebied	19	24	11	12	14	14	21	9	28	31

Tabel 5.7 Ruwe scores beschermende factoren Wijk 2009 – 2013

	mogelijkheden voor positieve betrokkenheid		beloningen voor positieve betrokkenheid	
	2009	2013	2009	2013
Baseline	45	45	47	47
Gemiddelde Harderwijk	48	50	51	52
Binnenstad/Friese gracht	51	48	51	50
Zeebuurt	51	43	51	42
Stadsdennen/Sypel	52	50	52	49
Tweelingstad	47	52	50	50
Stadsweiden/Slingerbos	45	51	50	55
Drielanden	45	49	50	53
Frankrijk	52	51	52	57
Hierden/buitengebied	52	45	54	49

Gemiddelde Harderwijk

De doorstroming in de wijk is verminderd en er zijn meer mogelijkheden voor positieve betrokkenheid voor jongeren gekomen.

Zeebuurt

Jongeren geven aan dat zij zich minder verbonden voelen met hun wijk en dat er sprake is van meer doorstroming.

Stadsdennen/Sypel

De jongeren vinden dat er minder doorstroming is in hun wijk.

Drielanden

Gunstig is dat de binding met de wijk is verbeterd, ook geven de jongeren aan dat er minder doorstroming in hun wijk is. Minder gunstig is dat de organisatie van de wijk is verslechterd en de verkrijgbaarheid van harddrugs en wapens is toegenomen. Wel zijn er meer mogelijkheden voor positieve betrokkenheid.

Hierden/buitengebied

De jongeren uit Hierden/buitengebied geven aan dat zij de handel in harddrugs en wapen hebben zien afnemen.

6 Resultaten social media en cyberpesten 2013

OPMERKING: de resultaten in de Zeebuurt moeten vanwege het kleine aantal respondenten met voorzichtigheid worden geïnterpreteerd.

6.1 Social media

Tabel 6.1 Percentage jongeren dat meer dan 5 uur per dag gebruik maakt van

	TV	Films	Computer	Telefoon	Social media	Spel-computer
Gemiddelde Harderwijk	3	1	8	20	15	2
Binnenstad/Friese gracht	4	2	8	22	22	4
Zeebuurt	5	0	5	30	10	0
Stadsdennen/Sypel	2	1	13	28	17	4
Tweelingstad	2	1	6	17	14	1
Stadsweiden/Slingerbos	2	1	9	17	13	2
Drielanden	3	2	7	18	11	2
Frankrijk	3	0	6	22	19	1
Hierden/buitengebied	5	0	9	24	18	0

Tabel 6.2 Hoe belangrijk is het gebruik van social media voor de jongeren op een schaal van 0 tot 10? (waarbij 0 = helemaal niet belangrijk en 10 = heel erg belangrijk)

	Belang
Gemiddelde Harderwijk	7,4
Binnenstad/Friese gracht	7,7
Zeebuurt	7,6
Stadsdennen/Sypel	7,4
Tweelingstad	7,3
Stadsweiden/Slingerbos	7,6
Drielanden	7,4
Frankrijk	7,0
Hierden/buitengebied	7,6

Tabel 6.3 Wat zijn voor de jongeren de belangrijkste functies van social media? In procenten

	Contacten houden	Contacten leggen	Organi- seren	Informatie	Tijdverdrijf	Informatie
Gemiddelde Harderwijk	85	17	10	35	20	17
Binnenstad/Friese gracht	74	24	10	30	20	16
Zeebuurt	95	10	10	30	10	20
Stadsdennen/Sypel	87	15	10	45	9	17
Tweelingstad	85	21	10	31	19	15
Stadsweiden/Slingerbos	87	16	8	35	23	19
Drielanden	82	16	13	37	20	19
Frankrijk	89	16	18	27	24	7
Hierden/buitengebied	85	9	2	45	26	20

Tabel 6.4 Percentage jongeren dat regelmatig/vaak in aanraking komt met

	Filmpjes of foto's over geweld	Filmpjes of foto's over seks	Filmpjes of foto's over alcohol en drugsgebruik	Sites zoals Pro Ana
Gemiddelde Harderwijk	11	9	8	2
Binnenstad/Friese gracht	10	6	6	2
Zeebuurt	35	25	20	0
Stadsdennen/Sypel	17	7	8	5
Tweelingstad	11	6	6	2
Stadsweiden/Slingerbos	13	12	10	2
Drielanden	9	8	6	1
Frankrijk	3	11	3	0
Hierden/buitengebied	13	9	12	5

Tabel 6.5 Percentage jongeren dat regelmatig/vaak om hulp of raad vraagt via internet en of social media

	Percentage
Gemiddelde Harderwijk	6
Binnenstad/Friese gracht	6
Zeebuurt	5
Stadsdennen/Sypel	8
Tweelingstad	6
Stadsweiden/Slingerbos	9
Drielanden	4
Frankrijk	4
Hierden/buitengebied	5

De jongeren vragen hulp op Facebook, Twitter, Google, Wikipedia, Whatsapp. Ze vragen vooral hulp aan elkaar.

Tabel 6.6 Percentage jongeren dat op de vraag 'ja' of 'JA!' heeft geantwoord

	Mijn ouders weten meestal welke sites ik op internet bezoek	Mijn ouders kijken/vragen wel eens waar ik mij op internet/social media mee bezig hou	Ik mag van mijn ouders zelf bepalen welke tv-programma's ik kijk	Mijn ouders willen vaak weten wat ik op social media doe	Bij ons thuis zijn duidelijke regels over internet/tv/social media gebruik	Ik praat regelmatig met mijn ouders over dingen die ik op tv zie of op internet lees
Gemiddelde Harderwijk	64	60	77	42	57	57
Binnenstad/Friese gracht	60	58	82	38	56	64
Zeebuurt	58	17	84	42	37	58
Stadsdennen/Sypel	59	56	78	42	55	58
Tweelingstad	66	63	77	48	67	62
Stadsweiden/Slingerbos	67	56	77	37	54	60
Drielanden	63	63	74	51	57	49
Frankrijk	68	66	79	35	59	63
Hierden/buitengebied	61	51	70	25	49	45

Tabel 6.7 Komt het wel eens voor dat je door het gebruik van internet/gamen en/of social media niet toekomt aan het maken van je huiswerk, sport of andere activiteiten?

	Percentage ja/JA!
Gemiddelde Harderwijk	33
Binnenstad/Friese gracht	38
Zeebuurt	20
Stadsdennen/Sypel	28
Tweelingstad	27
Stadsweiden/Slingerbos	36
Drielanden	35
Frankrijk	37
Hierden/buitengebied	29

Tabel 6.8 Percentage jongeren dat op de vraag 'ja' of 'JA!' heeft geantwoord

	Is je gebruik van internet/gamen/ social media/tv een probleem geworden voor je?	geven volwassen (ouders/ leraren/coaches) aan dat ze het een probleem vinden?
Gemiddelde Harderwijk	4	19
Binnenstad/Friese gracht	4	22
Zeebuurt	0	17
Stadsdennen/Sypel	4	14
Tweelingstad	3	23
Stadsweiden/Slingerbos	7	19
Drielanden	6	24
Frankrijk	9	15
Hierden/buitengebied	3	13

6.2 Cyberpesten

Tabel 6.9 Heb je wel eens iemand gepest via social media?

	Percentage ja/JA!
Gemiddelde Harderwijk	5
Binnenstad/Friese gracht	4
Zeebuurt	16
Stadsdennen/Sypel	3
Tweelingstad	5
Stadsweiden/Slingerbos	7
Drielanden	3
Frankrijk	6
Hierden/buitengebied	6

Tabel 6.10 Hoe vaak heb je gepest in de afgelopen 12 maanden? (antwoorden zijn gebaseerd op jongeren die in tabel 10 hebben aangegeven dat ze wel eens gepest hebben, n=43 jongeren)⁸

	Percentage
Ik heb één of twee maal gepest	77
Ik heb één keer per maand gepest	9
Ik heb één keer per week gepest	9
Ik heb meerdere keren per week gepest (of dagelijks)	5
Totaal	100

Noot 8 Vanwege het kleine aantal jongeren is uitsplitsing naar wijk niet mogelijk.

Tabel 6.11 Als je kiest om een ander te pesten, dan doe je dit vooral, omdat... (antwoorden zijn gebaseerd op jongeren die in tabel 10 hebben aangegeven dat ze wel eens gepest hebben, n=43 jongeren)⁹

	Percentage
Omdat je vroeger werd gepest en dit niet opnieuw wilde laten gebeuren	28
Omdat je je verveelt	20
Omdat je pesten leuk vindt	11
Omdat je in een groep zit die wil dat je mee pest	16
Omdat je wilt tonen dat anderen je moeten respecteren	17
Omdat pesten er voor zorgt dat je meetelt en aanzien krijgt in de groep	11
Om aardig gevonden te worden door anderen	4
Om een andere reden, namelijk	41

De jongeren gaven de volgende open antwoorden:

- omdat ik hem wat wou leren want hij deed het ook bij andere
- als iemand dom of lullig doet tegen mij
- als ik iemand haat en niet mag
- als ik iemand niet mag
- de ander irriteert je
- de desbetreffende persoon heel vervelend was.
- geen idee
- het kwam van twee kanten
- iemand laten breken met woorden via een internetsite is erg leuk, en de houding van degene die ik pest staat mij niet aan.
- ik pest niet om dat anderen dat doen/ergens bij te horen
- omdat ik er niet altijd van bewust ben
- omdat ik me aan hen erger en ze me niet aanstaan
- omdat zij beginnen. Daarom kan men het dan ook 10x erger terug verwachten. Wie de bal kaatst kan hem ook terug verwachten
- terug pesten
- vroeger deed ik het wel eens, nu nooit meer eigenlijk. Maar ik heb geen idee meer waarom ik het toen deed.
- Ze mij pesten
- Zelf uitlokken

Noot 9 Vanwege het kleine aantal jongeren is uitsplitsing naar wijk niet mogelijk.

Tabel 6.12 Ben je wel eens gepest op social media?

	Percentage ja/JA!
Gemiddelde Harderwijk	12
Binnenstad/Friese gracht	10
Zeebuurt	16
Stadsdennen/Sypel	18
Tweelingstad	10
Stadsweiden/Slingerbos	15
Drielanden	9
Frankrijk	9
Hierden/buitengebied	9

Tabel 6.13 Hoe vaak ben je gepest in de afgelopen 12 maanden? (antwoorden zijn gebaseerd op jongeren die in tabel 12 hebben aangegeven dat ze wel eens gepest zijn, n=91 jongeren)¹⁰

	Percentage
Ik werd één of twee maal gepest	90
Ik werd één keer per maand gepest	14
Ik werd één keer per week gepest	0
Ik werd meerdere keren per week gepest (of dagelijks)	6
Totaal	100

53% van de gepeste jongeren bespreekt met anderen dat ze gepest werden of worden via social media.

Tabel 6.14 Met wie bespreek je het of heb je het besproken? (n=62)

	Percentage
Gezin	48
Vrienden	39
Andere familieleden	5
Leraren	3
Anders, namelijk	5

Noot 10 Vanwege het kleine aantal jongeren is uitsplitsing naar wijk niet mogelijk.

7 Literatuur

Hawkins, J. D., Catalano, R. F. & Miller, J. Y. (1992). Risk and protective factors for alcohol and other drug problems in adolescence and early childhood: Implications for substance abuse prevention. *Psychological Bulletin*, 112, 64-105.

Hawkins, J. D. (1999). Preventing crime and violence through Communities that Care. *European Journal on criminal on Criminal Policy and Research*, 7. 443-458.

Ince, D., Beumer, M., Jonkman, H. & Vergeer, M. (2004). *Veelbelovend en effectief. Overzicht van preventieprojecten- en programma's in de domeinen Gezin, School, Kinderen en jongeren, Wijk*. Tweede volledig herziene druk. Utrecht: NIZW.

Roorda, W. (2009). *Jongerenrapportage Communities that Care Harderwijk*. Amsterdam: DSP-groep.

Bijlagen

Bijlage 1 Toelichting risico en beschermende factoren

B 1.1 Risicofactoren

Domein gezin

FR1 Geschiedenis van probleemgedrag in het gezin

Als kinderen opgroeien in een gezin met een verleden van alcohol -of drugsverslaving is de kans groter dat zij deze later zelf ook zullen ontwikkelen. Ditzelfde geldt voor kinderen die opgroeien in een gezin met een verleden van crimineel gedrag.

FR2 Problemen met gezinsmanagement

Slechte gezinsleiding betekent dat er geen duidelijk beeld bestaat van gewenst gedrag, dat ouders hun kinderen onvoldoende in de gaten houden en begeleiden en dat ouders excessieve of inconsequente straffen opleggen. Als kinderen opgroeien in een gezin dat slecht geleid wordt, lopen ze meer risico op het ontstaan van probleemgedrag.

FR3 Conflicten in het gezin

Voortdurende en grote conflicten tussen hoofdverzorgers onderling of tussen hoofdverzorgers en kinderen vergroten de kans op de ontwikkeling van probleemgedrag bij kinderen die opgroeien in dergelijke gezinnen. Gebleken is dat conflicten tussen familieleden van grotere invloed op het ontstaan van probleemgedrag dan de gezinsstructuur.

FR4 Ouders gedogen alcohol- en drugsgebruik

Een positieve houding van ouders met betrekking tot alcohol- en drugsgebruik kan bij kinderen leiden tot een verhoogd risico op het ontstaan van aan alcohol- en drugsgerelateerde problemen.

FR5 Ouders gedogen antisociaal gedrag

Ditzelfde geldt voor een positieve houding van ouders met betrekking tot antisociale gedragingen als diefstal, vernielingen en agressie. Wanneer de ouders positief tegenover deze gedragingen staan, zullen de kinderen eerder geneigd zijn deze gedragingen te vertonen.

Domein school

SR1 Leerachterstanden

Slechte schoolresultaten vanaf de laatste jaren van de basisschool wijzen op een verhoogde kans op drugsgebruik, criminaliteit, geweld, tienerzwangerschappen en vroegtijdig schoolverlaten. Vandaar dat aan de jongeren wordt gevraagd wat voor cijfers zij op school halen en of zij vinden dat ze betere schoolresultaten behalen dan hun klasgenoten.

SR2 Gebrek aan motivatie

Kinderen met een lage schoolmotivatie hebben vaak de betrokkenheid met de school verloren. Hierdoor lopen zij een verhoogd risico op het ontstaan van probleemgedragingen.

Domein kinderen en jongeren

IR1 Vervreemding en opstandigheid

Kinderen die het gevoel hebben dat zij buiten de maatschappij vallen kunnen recalcitrant gedrag gaan vertonen. Dit kan zich onder andere uiten in het zich niet houden aan regels of in het aannemen van een actief rebellerende houding tegenover de maatschappij. Deze kinderen lopen een verhoogd risico op drugsgebruik, criminaliteit en vroegtijdige schoolverlating.

IR2 Betrokkenheid bij jeugdbende

Jongeren die betrokken zijn bij een jeugdbende zijn eerder geneigd af te glijden en probleemgedrag te vertonen.

IR3 Vroeg begin van antisociaal gedrag

Hoe eerder kinderen antisociaal gedrag vertonen, hoe groter de kans dat dit gedrag op latere leeftijd wordt voortgezet.

IR4 Vroeg begin van alcohol- en drugsgebruik

Ditzelfde geldt voor het vroegtijdig beginnen met roken, alcohol en drugs. Hoe eerder kinderen hiermee beginnen, hoe groter de kans dat hun gedrag later chronische vormen zal aannemen.

IR5 Positieve houding ten aanzien van alcohol- en drugsgebruik

Op de basisschool zijn jongeren vaak tegen het gebruik van sigaretten, alcohol en drugs en kunnen zij zich vaak moeilijk voorstellen waarom mensen dergelijke middelen toch gebruiken. Op de middelbare school leren zij anderen kennen die deze middelen wel gebruiken en ontstaat er een grotere tolerantie. Daardoor lopen zij ook meer risico.

IR6 Positieve houding ten aanzien van antisociaal gedrag

Ditzelfde geldt voor de houding die kinderen hebben ten aanzien van antisociale gedragingen.

IR7 Omgang met vrienden die alcohol en drugs gebruiken

Kinderen die omgaan met leeftijdsgenoten die sigaretten roken, alcohol drinken of drugs gebruiken, lopen een verhoogd risico dit ook te gaan doen.

IR8 Omgang met vrienden die probleemgedrag vertonen

Jongeren die omgaan met leeftijdsgenoten die probleemgedrag vertonen (zelfs jongeren uit evenwichtige gezinnen), lopen zelf veel meer risico deze problemen te vertonen.

Domein buurt/wijk

CR1 Gebrek aan binding met de wijk

Buurten waar mensen weinig aansluiting hebben bij de buurt vertonen meer problemen met betrekking tot drugs, drugshandel, criminaliteit en geweld. Deze situatie doet zich niet alleen voor in arme wijken; ook beter gesitueerde buurten kampen met deze problemen.

CR2 Gebrek aan organisatie met de wijk

Ditzelfde geldt voor buurten waarin de organisatie gebrekkig is.

CR3 Hoge mate van doorstroming in de wijk

Inwoners van wijken die zich kenmerken door een hoge mate van mobiliteit blijken een groter risico op drugs –of misdaadproblemen te lopen. Hoe meer mensen binnen een wijk verhuizen, des te groter het risico op zowel crimineel gedrag, als drugsproblemen binnen families. Sommige jongeren verwerpen zich tegen de negatieve effecten van mobiliteit door aanknopingspunten te zoeken binnen nieuwe gemeenschappen; anderen kunnen niet omgaan met de consequenties van frequente verhuizingen en hebben daardoor meer kans op problemen.

CR4 Verkrijgbaarheid van drugs en wapens

Hoe meer drugs er beschikbaar zijn in een wijk, des te groter het risico dat drugsgebruik zich binnen de wijk zal voordoen en dus ook dat jongeren drugs zullen gebruiken. Ook is in een groot aantal onderzoeken een verband aangetoond tussen verkrijgbaarheid van vuurwapens en geweld.

CR5 Maatschappelijke normen die antisociaal gedrag bevorderen

Jongeren lopen een verhoogd risico op probleemgedragingen als de normen ten aanzien van drugsgebruik, geweld of criminaliteit ontbreken of zelfs alleen al als hier onduidelijkheid over bestaat.

B 1.2 Beschermende factoren

Domein gezin

FP1 Hechtingssterkte gezin

De hechtingssterkte van het gezin wordt over het algemeen gezien als een factor die de kans op probleemgedragingen vermindert; hierbij kan men denken aan samen dingen ondernemen en het praten over problemen.

FP2 Mogelijkheden voor positieve betrokkenheid

Deze factor meet in hoeverre jongeren de kans hebben binnen het gezin om positief of sociaal wenselijk gedrag te vertonen.

FP3 Beloningen voor positieve betrokkenheid

Deze factor meet in hoeverre jongeren binnen het gezin beloond worden wanneer zij positief of sociaal wenselijk gedrag vertonen. Aan de jongeren is gevraagd of hun ouders wel eens laten weten dat zij trots op hen zijn en of de jongeren een compliment van hun ouders krijgen als zij iets goeds gedaan hebben.

Domein school

SP1 Mogelijkheden voor positieve betrokkenheid

Deze factor meet in hoeverre jongeren de kans hebben binnen de school om positief of sociaal wenselijk gedrag te vertonen, zoals buitenschoolse activiteiten of clubs.

SP2 Beloningen voor positieve betrokkenheid

Deze factor meet in hoeverre jongeren beloond worden voor positief gedrag door hun omgeving, in dit geval binnen de school.

Domein kinderen en jongeren

IP1 Gezonde opvattingen en duidelijke normen

Deze factor meet of de jongere beschikt over duidelijke normen omtrent wenselijk gedrag.

IP2 Sociale vaardigheden

Jongeren met betere sociale vaardigheden weten beter hoe zij om moeten gaan met nieuwe, vreemde of onaangename situaties.

IP3 Religie/spiritualiteit

Deze factor meet de mate van religieuze betrokkenheid van de jongere.

Domein buurt/wijk

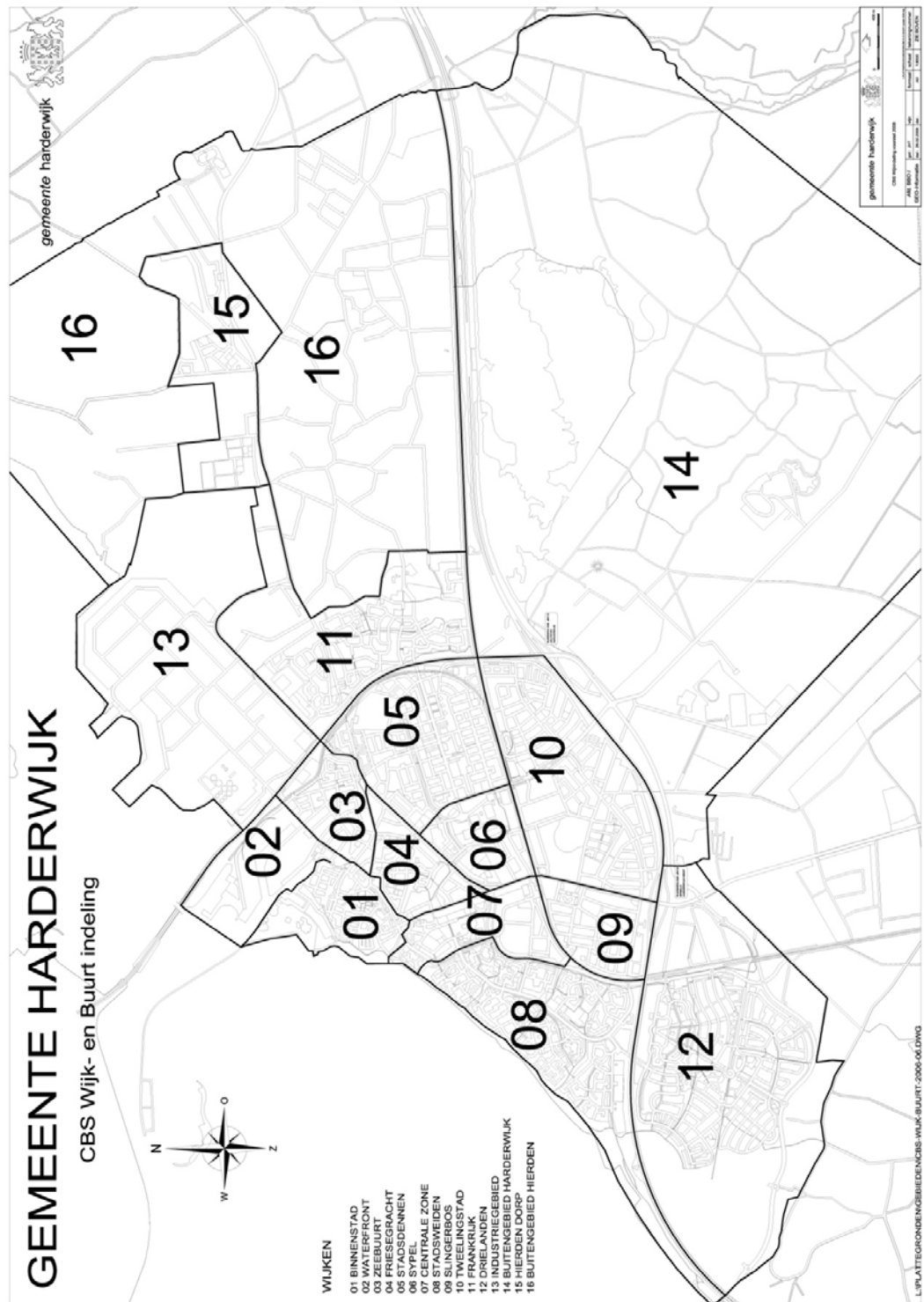
CP1 Mogelijkheden voor positieve betrokkenheid

Deze factor meet in hoeverre jongeren de kans hebben om binnen hun buurt positief of sociaal wenselijk gedrag te vertonen, zoals meedoen aan activiteiten of clubs in het buurthuis.

CP2 Beloningen voor positieve betrokkenheid

Deze factor meet in hoeverre jongeren beloond worden voor positief gedrag door hun omgeving, in dit geval in de buurt.

Bijlage 2 Plattegrond Harderwijk

Bijlage 3 Ongewogen gegevens

2009

Tabel B3.1

	leeftijd						totaal
	12	13	14	15	16	17	
Baseline	14	17	18	18	16	17	100
Gemiddelde Harderwijk	20	17	19	16	15	13	100
Binnenstad/Friesegracht	23	16	12	12	24	13	100
Zeebuurt	16	16	20	6	21	21	100
Stadsdennen/Sypel	16	21	18	21	12	12	100
Tweelingstad	21	14	15	19	18	13	100
Stadswelden/Slingerbos	17	18	18	17	17	13	100
Drielanden	21	18	20	17	13	11	100
Frankrijk	21	17	22	14	12	14	100
Hierden/buitengebied	23	16	25	8	10	18	100

Tabel B3.2

	geslacht		totaal
	jongen	meisje	
Baseline	50	50	100
Gemiddelde Harderwijk	45	55	100
Binnenstad/Friesegracht	40	60	100
Zeebuurt	49	51	100
Stadsdennen/Sypel	44	56	100
Tweelingstad	43	57	100
Stadswelden/Slingerbos	45	55	100
Drielanden	47	53	100
Frankrijk	43	57	100
Hierden/buitengebied	48	52	100

Bijlage 4 Ongewogen gegevens

2013

Tabel B3.1

	leeftijd						totaal
	12	13	14	15	16	17	
Baseline	14	17	18	18	16	17	100
Gemiddelde Harderwijk	19	20	21	16	13	11	100
Binnenstad/Friesegracht	22	20	24	14	10	10	100
Zeebuurt	10	15	20	10	35	10	100
Stadsdennen/Sypel	27	22	18	14	6	14	100
Tweelingstad	13	27	19	17	12	12	100
Stadsweiden/Slingerbos	18	15	20	16	15	16	100
Drielanden	25	20	23	16	9	7	100
Frankrijk	13	22	24	15	22	2	100
Hierden/buitengebied	15	17	17	24	9	18	100

Tabel B3.2

	geslacht		totaal
	jongen	meisje	
Baseline	50	50	100
Gemiddelde Harderwijk	43	57	100
Binnenstad/Friesegracht	38	62	100
Zeebuurt	50	50	100
Stadsdennen/Sypel	46	54	100
Tweelingstad	41	59	100
Stadsweiden/Slingerbos	46	54	100
Drielanden	46	54	100
Frankrijk	36	64	100
Hierden/buitengebied	41	59	100

DSP-groep BV
Van Diemenstraat 374
1013 CR Amsterdam

T +31 (0)20 625 75 37
dsp@dsp-groep.nl
www.dsp-groep.nl

KvK A'dam 33176766

DSP-groep, opgericht in 1984, is een onafhankelijk landelijk bureau voor onderzoek, advies en management, met zestig medewerkers. We werken in opdracht van de overheid (ministeries, provincies en gemeenten), maar ook van maatschappelijke organisaties op landelijk, regionaal en lokaal niveau.

Werkvelden

De werkvelden waarop we de meeste expertise hebben opgebouwd zijn veiligheid, jeugd, sport, kunst en cultuur, onderwijs, openbare ruimte en groen, sociaal beleid, stedelijke vernieuwing, welzijn, wonen en wijkgericht werken.

Dienstverlening

We ondersteunen onze opdrachtgevers bij complexe vraagstukken. We kunnen onderzoek doen, een registratiesysteem of monitor ontwikkelen, een advies uitbrengen, een beleidsvisie voorbereiden, een plan toetsen of tijdelijk het management voeren. DSP-groep geeft ook trainingen, workshops en lezingen.

Meer weten?

Neem vrijblijvend contact met ons op voor meer informatie of om een afspraak te maken. Bezoek onze website www.dsp-groep.nl voor onze projecten, publicaties en opdrachtgevers.